

JOURNAL OF RESEARCH
IN EDUCATION AND SOCIETY
EĞİTİM VE TOPLUM
ARAŞTIRMALARI DERGİSİ
e-ISSN:2458-9624

Cilt: 9 Sayı: 2 Sayfa Aralığı: 243-268 e-ISSN: 2458-9624 DOI: 10.51725/etad.1031709

RESEARCH

Open Access

ARAŞTIRMA

Açık Erişim

Kültürel Ögelerin Eğitim Kurumlarına Yansımaları Reflections of Cultural Elements on Educational Institutions

Hamza Öz, Nuri Baloğlu

ÖZ

Bu çalışmanın temel amacı yönetici ve öğretmenlerin algılarına dayalı olarak kültürel öğelerinin eğitim kurumlarına yansımalarını ortaya koymaktır. Araştırma nitel araştırma paradigmasına uygun olarak tasarlanmıştır. Çalışma grubu Türkiye’de 21 farklı ilde farklı öğretim kurumlarında görev yapan 71’i kadın ve 80’i erkek olmak üzere toplam 151 öğretmenden oluşmuştur. Veriler araştırmacılar tarafından geliştirilen soru formuna yazılı olarak verilen cevaplar yardımı ile toplanmıştır. Veri toplama aracı araştırmanın katılımcısı olan öğretmenlere sosyal paylaşım yoluyla iletilmiş ve yine aynı yolla toplanmıştır. Elde edilen veriler içerik analizine tabi tutularak çözümlenmiştir. Araştırma kapsamında elde edilen bulgular resmî ve özel okullardaki yönetici ve öğretmen görüşlerine göre okullardaki değerler, inançlar, varsayımlar, semboller, normlar, ritüeller, kahramanlar, efsaneler ve hikâyeler olmak üzere toplam 9 boyutta 54 farklı kategori altında çok farklı uygulamaların yansıdığını ortaya koymuştur. Eğitim kurumlarında törenlerin sayılarının artırılması, törenlerin, ritüellerin, seremonilerin, sloganların vs. daha çok kitle ile buluşturulması çalışmalarına yer verilmesi önerilmiştir.

ABSTRACT

The main purpose of this study is to reveal the reflections of cultural elements on educational institutions based on the perceptions of administrators and teachers. The research was designed in accordance with the qualitative research paradigm. The study group consisted of a total of 151 teachers, 71 women and 80 men, working in different educational institutions in 21 different cities in Turkey. The data were collected with the help of written answers to the questionnaire developed by the researchers. The data collection tool was communicated through social sharing to the teachers who were the participants of the research, and was collected in the same way. The obtained data were analyzed through content analysis. The findings obtained within the scope of the research revealed that very different practices were reflected in 54 different categories in 9 dimensions, including values, beliefs, assumptions, symbols, norms, rituals, heroes, legends and stories, according to the opinions of administrators and teachers in public and private schools. It has been suggested that the number of ceremonies in educational institutions be increased, and that more masses of people be engaged in ceremonies, rituals, ceremonies, slogans, etc.

Yazar Bilgileri

Hamza Öz

Doktora Öğrencisi, Kırşehir
Ahi Evran Üniversitesi,
Kırşehir, Türkiye
hamza.oz@bozok.edu.tr

Nuri Baloğlu

Prof. Dr., Kırşehir Ahi Evran
Üniversitesi, Kırşehir, Türkiye
nbaloglu@ahievran.edu.tr

Makale Bilgileri

Anahtar Kelimeler

Okul
Örgüt kültürü
Okul kültürü
Eğitim kurumları

Keywords

School
Organization culture
School culture
Educational institutions

Makale Geçmişi

Geliş: 02/12/2021
Düzeltilme: 22/06/2022
Kabul: 19/10/2022

Atıf için: Öz, H. ve Baloğlu, N. (2022). Kültürel öğelerin eğitim kurumlarına yansımaları. *JRES*, 9(2), 243-268.
<https://doi.org/10.51725/etad.1031709>.

Etik Bildirim: Bu çalışma Yozgat Bozok Üniversitesi Etik Komisyonunun 20.10.2021 tarihli ve 26/13 sayılı kararı ile gerçekleştirilmiştir.

Giriş

Bir okul kültürünün toplumunun davranışları üzerinde güçlü bir etkisinin olduğu açık bir şekilde düşünüldüğünde okulun kültürünü anlamak, öğrenci başarısının artırılmasında ve okulun gelişimi üzerinde etkili olacaktır (Gün ve Çağlayan, 2013). Okul kültürü, çalışanların enerjisini, canlılığını ve güvenini artırır (Tschannen-Moran, 2014); okul çevresinde neyin önemli ve değerli olduğuna odaklanılmasını sağlar (Fullan, 2001; Schein, 2010).

Kültür; insanların dayanışmasını, iletişimini ve problem çözme becerisini geliştirmektedir (DuFour, 2007; Fullan, 2001; Kruse ve Louis, 1997). Kültür, toplumların tarihten getirdikleri ve gelecek kuşaklara aktardıkları kendilerine özgü maddi ve manevi ürünlerin toplamıdır (Nişancı, 2012). Kültür; bir yaşam tarzıdır. Toplumun yaşam karakteristiği içerisindeki içeriği etkileyen, örgütsel yaşamda ise kurulan sistem veya faaliyetleri destekleyen bir olgudur (Çelikten, 2006). Bu olgu, örgüt çalışanlarının etkililiğini ve verimliliğini güçlendirmeye de önemli katkılar sağlar (Leithwood, Leonard ve Sharratt, 1998; Leithwood, Louis, Anderson ve Wahlstrom, 2004; Levine ve Lezotte, 1990). Kültür; yeniliği ve gelişmeyi teşvik eder (Fullan, 2001; Kruse ve Louis, 1997; Waters, Marzano ve McNulty, 2004), toplumun birbirine olan bağına güçlendirerek motivasyonu artırır (Fullan, 2001; Schein, 2010).

Spencer-Oatey (2012) kültürün bazı özellikleri üzerinde durmuştur. Bu yazara göre kültür toplumun tüm katmanlarında kendini gösterebilmekte, davranış kurallarını belirlemekte ve insanı doğası ve bireysel kişiliğinden farklılaştırabilmektedir. Kültür sosyal gruplarla ilişkili olup hem bireysel hem de sosyal bir yapı içermekte, değişimden etkilenmekte, değerlendirici olmaktan ziyade tanımlayıcı bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kültürün yukarıdaki özelliklerinin örgütlere yansıma şekli farklı farklı olabilmektedir. Bu farklılık özellikle eğitim kurumlarında kendini daha yakından hissettirmektedir. Okul kültürü; Barth (2002) tarafından okul içerisindeki yaşam alanı ve öğrenme üzerinde etkiye sahip olan şeyler olarak ifade edilmektedir. Deal ve Peterson (2016) tarafından ise öğretmen ve öğrencilerin nasıl giyinmesi gerektiğini, neleri konuştuğunu, değişime istekliliğini, öğretim uygulamalarını ve öğrenciye verilen önemi etkileyen olgulardır şeklinde tanımlanmakta, Özdemir'e (2012) göre de okulun hedefine ulaşması noktasında kültürün bir pusula görevi yaptığı dile getirilmektedir.

Okul kültürü, okulda oluşturulan inanç setlerine, amaçların açıkça paylaşılmasına, öğretmenlerin birbirini tanınmasına, öğrencilerin zihinsel kazanımına ve başarının kutlanmasına odaklanır. Okulda istenen ortam ancak sağlıklı okul iklimi ile gerçekleşebilir. Sağlıklı okul kültürü ve iklimi için okuldaki yapı önemlidir (Anderson, 1982; Fester ve Lopez, 2013). Bu yapının doğru olarak oluşturulmasında eğitim liderlerinin liderlik rolleri de büyük önem taşır. Bulach'a (2001) göre bir liderin okulun kültürünü değiştirmeye çalışmadan önce kültür öğelerinin okula yansımalarını anlaması gerektiği oldukça açıktır.

Eğitim liderleri okulda bir öğrenme kültürü oluşturmak ya da var olan kültürü dönüştürmek için gerekli olan değişime aracılık rolü oynarlar (Fullan, 2001). Öğrenme ortamlarının güçlendirilmesi için uzun vadeli kültürel hedefler üzerine odaklanırlar (Taylor ve Williams, 2001) ve izleyenlerine ilham vererek, kültür oluşturulması için çaba sarf ederler (Chiang, 2003). Okulda değişimi uygulamaya başlamadan önce okul kültürünü tanımak eğitim liderleri için çok önemlidir (Leithwood vd., 2004).

Waters, Marzano ve McNulty (2004) tarafından öğrenci başarısı ve liderlik üzerine yapılan bir meta analiz çalışmasında okul kültürü ile öğrenci başarısı arasında güçlü bir korelasyon bulunmuştur. Cheng (1993) yaptığı bir araştırma da güçlü bir kültür, iş birliği ve etkili liderliğin bulunduğu ortamlarda öğretmenlerin iş tatmininin ve verimliliğinin arttığını ortaya koymuştur. Okul kültürü, okulların akademik olarak başarılı olmasına yardımcı olabilmede çözümün bir parçası olabileceği gibi, okulların iyileştirilmesinde, olumlu ilişkileri teşvik ederek öğrencileri öğrenmeye dâhil eden bir ortam yaratmak için de kullanılmaktadır (California Department Of Education, 2018; Voight, Austin ve Hanson, 2013).

Okul kültürünün temel öğeleri; paylaşılan inançlar, umutlar, değerler, norm ve davranışlardan oluşur (Çelikten, 2006). Okul kültürünün temel öğeleri Peterson'a (2002) göre, okulun kimliğini oluşturan normlar, değerler ve inançlar, ritüeller ve törenler, semboller ve hikâyeler, Chen ve Weikart'a (2008) göre, genel olarak üyelerinin sahip olduğu izlenimler, inançlar ve beklentiler, Schein'e (2010) göre, okulun dış çevreye uyumunu ve kendi iç sorunları ile başa çıkma şeklini etkileyen varsayımlar, normlar ve değerlerdir. Bolman Lee ve Deal'e (2013) göre ise, okulun kurallarını ortaya çıkaran semboller, mitler ve ritüellerdir.

Literatürde farklı eğitim kademelerinde okul kültürü ile ilgili araştırmalara rastlanılsada (Açıklar, 2021; Ankaralıoğlu, 2020; Arslan, Kuru ve Satici, 2005; Aslan, 2008; Çetin, 1999; Esinbay, 2008) yapılan bu çalışmalarda kültürel öğelerin okullara yansımalarını belirleme noktasında alanda bir boşluk olduğu ve boşluğun farklı kurumlarda nitel araştırmaların yapılması yoluyla doldurulması gerektiği önerilmektedir. Yine aynı öneri Oğulluk (2010) tarafından farklı kademelerde görev yapan öğretmen ve yöneticilerin okul kültürü algısının ele alınması gerektiği şeklinde belirtilmektedir.

Bu çerçevede, okul kültürü öğelerinin okullara yansımaları konusunda farklı eğitim kademelerinde görev yapan öğretmen ve yöneticilerin genel olarak nasıl bir algıya sahip olduklarının belirlenmesine ihtiyaç bulunmaktadır. Okul kültürünü meydana getiren öğelerin belirlenmesi ve bu öğelerin eğitim kurumlarına yansımalarının okulun en önemli paydaşları olan öğretmen ve yöneticilerin algıları çerçevesinde ortaya konulması gerektiği bu araştırmanın temel problemini oluşturmaktadır.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın temel amacı, okul kültürüne ait öğelerin eğitim kurumlarına yansımalarını yönetici ve öğretmen görüşleriyle ortaya koymaktır. Bu çalışmada araştırmanın genel amacı doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevaplar aranmıştır.

1. Eğitim kademelerinde görülmekte olan kültür öğeleri nelerdir?
2. Kültür öğelerinin eğitim kurumlarına yansımaları nasıl gerçekleşmektedir?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu çalışma, Türkiye'de farklı eğitim kademelerinde görev yapan yönetici ve öğretmenlerin bakış açısıyla kültürel öğelerin eğitim kurumlarına yansımalarını keşfetmek amacıyla taşımakta olup nitel araştırma paradigmasına uygun olarak tasarlanmıştır. Nitel araştırma daha önceden bilinen veya farkedilmemiş problemlerin, probleme ilişkin olguların derinlemesine incelenmesi, olguların gerçekçi

bir şekilde ortaya konulmasını içeren yorumlayıcı bir araştırma yaklaşımıdır (Seale, 1999). Kültür öğelerinin eğitim kurumlarına yansımalarının farkında olmamıza rağmen bu yansımaların nasıl ve ne düzeyde olduğunun derinlemesine incelenmesi gerektiği düşünüldüğünden bu yöntemin daha uygun bir yaklaşım olduğu söylenebilir.

Çalışma Grubu

Bu araştırmada, çalışma grubu olarak o olguyu yaşayan kimseler seçilmektedir. Çalışmanın katılımcıları maksimum çeşitlilik örnekleme tekniğine dayalı olarak oluşturulmuştur. Bu kapsamda araştırmaya Türkiye’de 21 ilde kamu veya özel okul öncesi, ilkokul, ortaokul ve liselerde görev yapan 71’i kadın ve 80’i erkek olmak üzere toplam 151 eğitim personeli katılmıştır. Araştırmanın katılımcılarından 22’si okul müdürü ve 25’i de müdür yardımcısı olarak görev yapmaktadır. Katılımcıların 17’si okul öncesi eğitim, 56’sı ilkokul, 42’si ortaokul ve 36’sı da liselerde görevli bulunmaktadır.

Verilerin Toplanması

Araştırma verileri katılımcıların okul kültürü öğelerine ait algılarının ne durumda olduğunu keşfetmek amacıyla araştırmacılar tarafından geliştirilen açık uçlu bir soru formu yardımı ile toplanmıştır. Soru formu iki bölüm ve üç sorudan oluşmaktadır. Birinci bölümde katılımcıların görev yaptığı eğitim kademesini ve görevini belirlemeye yönelik olarak sorulan “Hangi eğitim kademesinde görev yapmaktasınız? Görevinizi de belirterek açıklayabilir misiniz?” sorusu yer alırken ikinci bölümde “Size göre eğitim kademelerinde kültürün hangi öğeleri görülmektedir?” ve “Sizin görev yaptığınız eğitim kurumuna kültürün öğeleri nasıl yansımaktadır? Örneklerle açıklayınız” soruları yer almaktadır. Verilerin toplanması amacıyla geliştirilen soru formu ile ilgili ilk önce araştırmacılar tarafından soru havuzu oluşturulmuştur. Oluşturulan soru havuzu ile ilgili olarak eğitim yönetimi, ölçme ve değerlendirme uzmanları ve Türkçe öğretmenlerinden oluşan üç kişilik bir uzman görüşüne sunulmuştur. Uzmanlardan soru havuzunu anlaşılabilirlik ve kapsam açısından değerlendirmeleri istenmiştir. Uzman görüşleri doğrultusunda iki sorudan oluşan soru formu ortaya konulmuş ve Yozgat İl Millî Eğitim Müdürlüğünde görev yapmakta olan öğretmenlerden beş kişi ile pilot uygulaması yapılmıştır. Pilot uygulaması sonucunda soruların çalıştığı görülmüş ve soru formuna katılımcının görev yaptığı eğitim kademesini belirlemeye yönelik soru eklenerek soru formuna son şekli verilmiştir.

Verileri toplamak için Türkiye’de Orta Anadolu’da bulunan bir üniversitenin Eğitim Fakültesi mezunları veya bu fakültede formasyon eğitimi alarak atanmış olan öğretmenlerin yardımı alınmıştır. Veri toplama aracı sosyal paylaşım yoluyla öncelikli olarak resmi ve özel okullarda görevli olan bu kişilere iletilmiş ve ilgililerden gönderilen formu kendi görev çevrelerinde paylaşmaları istenmiştir. Veri toplama aracında katılımcıların okullarındaki kültür öğelerinin durumuna birkaç cümle ile cevap yazarak ifade etmeleri istenmiştir. Toplanan veriler oluşturulan bir içerik dosyasına alınarak analiz süreci için hazır hâle getirilmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında elde edilen veriler Nvivo programında içerik analizi tekniği ile çözümlenmiştir. İçerik analizi, verilerin kavramsallaştırılması ve olguyu tanımlayabilecek temaların oluşturulmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Diğer bir ifade ile içerik analizi, belgelerin ya da kayıtların betimlenmesi ve karşılaştırılması için kullanılan bir yöntemdir (Altunışık, Coşkun,

Bayraktaroğlu ve Yıldırım, 2010). Verilerin içerik analizi kapsamında tümdengelimsel analiz yöntemleri bir arada kullanılmıştır.

Araştırmanın amacına uygun olarak kültürel öğelerin eğitim kurumlarına yansımaları belirleyebilmek için tümdengelimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Tümdengelimsel analiz yönteminde; elde edilen veriler konuya ilişkin var olan yapıya uygun şekilde analiz edilmektedir (Patton, 2014). Bu çalışmada veriler ilk önce anlamlı bölümlere ayrılmış ve her bölümün hangi kavrama karşılık geldiği belirlenmiştir. Daha sonra tümdengelimsel analiz mantığına uygun olarak veriler problem durumunda ortaya konulan kültür öğelerine göre kategorilere ve temalara ayrılmıştır. Bu aşamadan sonra toplanan veriler belirlenen kategorilere ve temalara göre yeniden düzenlenmiştir. Son aşamada ise veriler kategori ve temalara göre kodlanmış ve elde edilen sonuçlar yorumlanmıştır.

Araştırmada geçerlik ve güvenilirliğin sağlanması amacıyla, veri toplama süreci ve verilerin analiz süreci ayrıntılı bir şekilde açıklanmıştır. İki araştırmacı birbirinden bağımsız olarak kodlama yapmışlardır. Bu kodların tutarlığı “Görüş Birliği” ya da “Görüş Ayrılığı” şeklinde işaretlemeler yapılarak belirlenmiştir. Araştırmada tüm kodlamalar güvenilirlik hesaplaması için; Miles ve Huberman’ın (1994) önerdiği güvenilirlik formülü, [uzlaşılan kod sayısıx100/toplam kod sayısı] kullanılmıştır. Bu formüle göre güvenilirlik oranı % 90 olarak hesaplanmıştır. Araştırma Miles ve Huberman’ın (1994) “Güvenirlik hesaplarının %70’in üzerinde çıkması, araştırma için güvenilir kabul edilir” ölçütüne uymaktadır. Uzlaşılamayan kodlar ve temalar için tekrar bir araya gelmiş, araştırmacıların birbirinden bağımsız olarak yakın kodlar yazmaları sağlanmış ve yakın kodlar üzerinde karşılıklı konuşularak uzlaşma sağlanmıştır.

Etik Bildirim

Yapılan bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Araştırmanın teorik temelini oluşturmak için kullanılan literatür alıntıları tam ve doğru olarak belirtilmiştir. Araştırmacıların birisinin görev yaptığı üniversitenin Rektörlüğüne bağlı olarak görev yapan Etik Kurul’dan gerekli izinler alınmış ve çalışma ekinde dergi editörlüğüne sunulmuştur.

Etik Değerlendirme Kararının Tarihi:20.10.2021

Etik Değerlendirme Belgesi Sayı Numarası:26/13

Bulgular

Araştırma bulguları katılımcılardan gelen yazılı ifadelerin içerik analizine tabi tutularak çözümlenmesi yoluyla elde edilmiştir. Kültürel öğelerin eğitim kurumlarına yansımaları ile ilgili belirlenen temalar, alt temalar ve frekansları Tablo 1’de gösterilmiştir. Tablo 1’e göre kültürel öğelerin eğitim kurumlarına yansımaları ile ilgili olarak toplam 9 tema, 54 alt tema ve bu temalara ilişkin 727 ifade olduğu görülmektedir.

Tablo 1. Kültürel Öğelerin Eğitim Kurumlarına Yansımalarına İlişkin Oluşturulan Tema ve Alt Temalar

TEMA	ALT TEMA	f	KATILIMCI
DEĞERLER	AHLAKİ DEĞERLER	7	K030,K038,K051,K064,K065,K116,K148
	KİŞİSEL DEĞERLER	42	K015,K026,K027,K032,K035,K037,K039,K040,K045,K047,K049,K050,K056,K060,K065,K068,K071,K072,K074,K086,K090,K091,K100,K101,K109,K115,K136,K138,K141,K147,
	DİNİ DEĞERLER	12	K018,K032,K038,K044,K069,K077,K079,K089,K122,K125,K144,K148
	MİLLİ DEĞERLER	39	K005,K008,K009,K010,K011,K012,K014,K017,K018,K019,K020,K025,K028,K031,K032,K038,K042,K043,K050,K052,K054,K055,K066,K069,K070,K071,K073,K085,K087,K094,K101,K113,K119,K120,K124,K146,

	TOPLUMSAL DEĞERLER	42	K001,K002,K005,K015,K023,K024,K026,K027,K032,K037,K040,K050,K055,K060,K061,K068,K072,K075,K087,K091,K097,K100,K101,K104,K105,K110,K120,K121,K128,K133,K138,K139
	TOPLAM	142	
İNANÇLAR	ADALET	4	K002,K074,K091,K109
	BAŞARI	2	K054,K127
	DİSİPLİN	14	K008,K014,K030,K032,K038,K044,K066,K089,K093,K104,K122,K126,K131,K151,
	FARKLILIKLARA SAYGI	13	K005,K015,K033,K048,K084,K093,K096,K102,K121,K124,K133,K139,K145
	İŞ BİRLİĞİ	33	K005,K007,K015,K018,K020,K021,K046,K047,K049,K056,K058,K059,K060,K065,K072,K078,K082,K085,K091,K101,K103,K104,K105,K109,K115,K119,K120,K136,K148
	ÖĞRENMEYE AÇIKLIK	3	K001,K028,K050
	SEVGİ	4	K022,K073,K106,K111,
	ŞEFFAFLIK	2	K120,K128
	TOPLAM	75	
VARSAYIMLAR	AYRIMCILIK	3	K008,K009,K038
	BAŞARISIZLIK	7	K014,K016,K020,K046,K068,K117
	BAŞARI İNANCI	11	K005,K029,K031,K032,K037,K042,K044,K106,K107,K130,
	ÖNEMLİ GÖRMEME	5	K025,K027,K050,K054,K057,
	REHBERLİK	4	K005,K013,K019,K044,
	REKABET	2	K024,K132
	TOPLAM	32	
SEMBOLLER	ARMA VE ROZET	11	K005,K007,K026,K027,K031,K045,K062,K076,K101,K114,K139,
	BAŞARI VE ÖDÜLLER	8	K026,K071,K076,K080,K099,K117,K126,K138
	BAYRAK VE FLAMA	9	K005,K007,K019,K021,K048,K050,K057,K075,K080,
	DİL	36	K017,K018,K019,K020,K022,K023,K032,K037,K038,K040,K041,K042,K043,K044,K046,K048,K051,K055,K061,K062,K066,K069,K072,K074,K075,K076,K078,K083,K084,K089,K109,K110,K119,K120,K125,K146,
	FİZİKİ YAPILAR	9	K059,K061,K072,K098,K105,K106,K108,K111,K140
	GİYSİLER	6	K053,K059,K067,K101,K119,K148
	LOGO	31	K008,K009,K010,K012,K017,K018,K022,K023,K028,K032,K034,K038,K040,K042,K048,K051,K052,K056,K062,K065,K069,K071,K074,K075,K078,K087,K100,K102,K119,K120,K126
	SLOGANLAR	26	K036,K039,K041,K045,K046,K047,K048,K055,K057,K059,K060,K063,K064,K081,K082,K083,K084,K093,K117,K118,K129,K135,K142,K143,K149,K150
	ÖZEL MEKANLAR	7	K006,K007,K037,K070,K089,K137,K139
	TOPLAM	143	
NORMLAR	KURALLAR	38	K005,K007,K008,K009,K010,K012,K013,K014,K016,K017,K019,K020,K022,K023,K025,K026,K028,K031,K033,K034,K038,K042,K043,K050,K051,K054,K055,K074,K077,K084,K110,K119,K120,
	TOPLANTILAR	4	K005,K033,K043,K053
	ZİYARETLER	1	K037
	TOPLAM	43	
RİTÜELLER	FESTİVALER VE FUAR	7	K005,K006,K025,K037,K088,K112,K145
	GEZİ VE ZİYARETLER	6	K005,K025,K034,K055,K062,K109
	KERMESLER	7	K006,K018,K021,K025,K071,K073,K091,
	ANMA VE KUTLAMALAR	31	K001,K004,K005,K007,K008,K009,K010,K011,K013,K014,K016,K017,K019,K021,K022,K023,K025,K028,K032,K033,K044,K045,K065,K073,
	ÖZEL GÜNLER	40	K025,K029,K031,K032,K033,K034,K038,K040,K044,K045,K046,K047,K048,K049,K050,K051,K052,K053,K054,K056,K057,K061,K065,K066,K069,K070,K071,K072,K074,K080,K083,K084,K094,K120,K127,
	SELAMLAŞMA	7	K006,K009,K015,K017,K020,K034,K071
	TÖRENLER	57	K002,K004,K005,K007,K008,K009,K010,K012,K014,K015,K017,K018,K019,K022,K026,K027,K028,K030,K033,K034,K035,K037,K038,K039,K040,K042,K043,K044,K046,K050,K054,K055,K056,K057,K058,K062,K064,K067,K068,K069,K070,K072,K073,K074,K083,K120,
	YARIŞMALAR	11	K009,K010,K023,K029,K042,K055,K057,K066,K077,K079,K087
	TOPLAM	166	
KAHRAMANLAR	AİLE ÜYELERİ	2	K009, K032
	ÇALIŞANLAR	6	K037,K051,K074,K087,K089,K120
	HAYİRSEVERLER	4	K048,K067,K097,K107
	KURUCULAR	3	K015,K057,K091
	MÜDÜR YARDIMCISI	14	K005,K018,K020,K022,K034,K038,K040,K042,K054,K056,K062,K072,K120,K126
	OKUL MÜDÜRÜ	28	K005,K007,K008,K012,K014,K017,K018,K019,K020,K024,K033,K034,K038,K040,K042,K044,K052,K053,K054,K055,K061,K062,K068,K069,K074,K075,K119,K126
	ÖĞRETMENLER	10	K005,K025,K043,K044,K053,K054,K065,K073,K074,K120
	TÜRK BÜYÜKLERİ	6	K008,K012,K050,K063,K071,K076
	TOPLAM	73	
EFSANELER	ÇALIŞANLAR	3	K023,K028,K089
	DİSİPLİNKURULLARI	7	K007,K008,K034,K038,K050,K052,K055
	YÖNETİCİLER	7	K009,K017,K023,K037,K051,K054,K071
	ÖĞRENCİLER	4	K010,K017,K079,K101
	TOPLAM	21	
HİKÂYELER	ANILAR	13	K005,K012,K014,K053,K057,K069,K074,K079,K086,K090,K092,K119,K143
	BAŞARI	7	K001,K027,K035,K036,K039,K075,K134,
	KURULUŞ	12	K002,K003,K017,K019,K020,K030,K034,K087,K089,K106,K120,K121,
	TOPLAM	32	
	TOPLAM	727	

1. Değerler

Değerlerin eğitim kurumlarına yansımaları ile ilgili olarak; “ahlaki değerler (f=7)”, “kişisel değerler (f=42)”, “dini değerler (f=12)”, “milli değerler (f=39)” ve “toplumsal değerler (f=42)” alt temaları olmak üzere toplam beş alt tema ve 142 ilgili ifade tespit edilmiştir.

“Ahlaki Değerler” alt teması ile ilgili olarak, “Okulumuzda öğrencilerimizin iyi bir ahlaki gelişiminin sağlanmasına önem verilir.” (K030), “Okulumuzda öncelikli olarak etik değerler ön planda tutulur.” (K064) ve “Okulumuzda her şeyden öte ahlak kavramının temel alındığı bir düzen

mevcuttur.” (K148) benzeri ifadeler kullanılmıştır. Bu ifadelere göre eğitim kurumlarında etik davranışlar ve ahlaki değerlerin yansımalarının ön planda tutulduğu görülmektedir.

“Kişisel Değerler” alt teması altında da 10 alt tema belirlenmiştir. Bu alt temalar “başarı (f=3)”, “doğruluk ve dürüstlük (f=8)”, “güven ve güvenlik (f=5)”, “mutluluk (f=4)”, “nezaket (f=2)”, “saygı ve sevgi (f=16)”, “tarafsızlık (f=1)”, “tasarruf (f=1)” ve “zaman yönetimi (f=1)” olarak isimlendirilmiştir.

Kişisel değerler alt teması altında yer alan “başarı” teması ile ilgili olarak, “Okulumuzda en önemli değer olarak öğrenci başarısı kabul edilir.” (K015), “Okulumuzda öne çıkan değer başarıdır.” (K026) ve “Okulun en önemli değerlerinden birisi başarıdır.” (K147) benzeri ifadeler yer almaktadır. Doğruluk ve Dürüstlük alt temasında ise “Bu okulun öğrencileri dürüst olmalıdır.” (K068), “Doğruluk ve dürüstlük öğrenciyi besler.” (K074), “Okulumuzda öğretmenler, öğrenciler, veliler birbirlerine karşı dürüsttüler.” (K109) ve “Okulumuzda dürüst bireyler yetiştirmeye önem verilmektedir.” (K115) benzeri ifadeler kullanılmıştır. “Okulumuz güvene öncelikli olarak değer vermektedir.” (K056), “Karşılıklı güven okul kültüründe yerleştirilmeye çalışılmaktadır.” (K090) ve “Okul çalışanları okulumuzu güvenli bulmaktadır.” (K091) ifadeleri okullarda “güven ve güvenlik” değerlerine önem verildiğini göstermektedir. “Okulumuzda en önemli değer olarak mutlu ve nitelikli bireyler yetiştirmek gelir.” (K071) ifadesi “mutluluk” değerinin ön plana çıkarıldığını, “Okulumuzda tüm paydaşlar arasında karşılıklı nezaket kurallarına dikkat edilir.” (K032) ifadesi “nezaket” değerinin ön plana çıkarıldığını, “Okullarda yeni gençliğin kaybetmekte olduğu saygı davranışının oluşturulması ve kalıcılık arz etmesi için rehberlik bölümü tarafından çocuklara anlatımlarda bulunmaktadır.” (K035) ifadesi “saygı” değerine önem verildiğinin göstergesi olarak değerlendirilebilecekken, “Okullarda vatan, bayrak, millet ve yurt sevgisi değerlerinin kazandırılması için değerler köşesi oluşturulmaktadır.” (K015) ifadesi “sevgi” değerinin ön plana çıkarıldığını göstermektedir. “Canlılara karşı şefkatli olma düşüncesi öğrencilerimize aşılanmaktadır.” (K141) ifadesi “şefkat” değerinin önemine, “Okulumuz da görevler yerine getirilirken tarafsızlık ilkesi göz önünde bulundurulur.” (K049) ifadesi “tarafsızlık” değerinin önemine, “Özellikle zaman yönetimi değeri tüm toplantılarda ve görüşmelerde vurgulanmaktadır.” (K027) ifadesi “zamanı doğru kullanabilme” değerinin önemine örnek verilebilecek ifadelerdir. Eğitim kurumlarında “tasarruf” değerinin önemine vurgu yapmak için bazı uygulamalara yer verildiği de görülmektedir. Bu uygulama örneklerine, “Okullarımızda tasarruf değerine ayrı bir önem verilmekte olup, bunun öğrencilerde kazanım olması için; elektrik düğmelerinin üzerine ‘Lüzumsuz ise yakmayınız!’ uyarı yazılarının yazılması, bazı atıkların tekrar kullanımıyla ilgili geri dönüşüm kutularının okullarımızın koridorlarına yerleştirilerek atıkların ziyan olmadan tekrar kullanımı öğretilmeye çalışılmaktadır.” (K086) ifadesinde rastlanılmaktadır. Kişisel değerler alt teması ile ilgili dikkat çeken nokta, eğitim kurumlarında önem verilen en önemli şeyin tüm çalışanların bireysel olarak temel değerlerle donanımlı şekilde yetişmelerini sağlamaktır.

“Dini değerlerin” yansımaları ile ilgili olarak, “Kandillerde ve dini bayramlarda tüm öğretmenlerimiz sınıflarında o günlere özel etkinlikler yaparlar.” (K038), “Okulumuzda herkesin ibadetlerini uygun bir şekilde yerine getirebilmeleri için ayrı ayrı kadın ve erkek mescitleri vardır.” (K044), “Cuma günleri öğle araları namaz göz önüne alınarak ayarlanır.” (K079) ve “Özellikle büyük yaş grubu öğrencilerimizin veli izinleri ile cuma namazına katılmalarına izin verilir.” (K125) ifadelerinde rastlanılmaktadır.

“Milli Değerler” alt temasının eğitim kurumlarına yansımaları ile ilgili olarak; bayrak törenleri, Atatürk köşeleri, şehitlerimizle ilgili oluşturulan köşeler, milli bayramlardaki kutlamalar, okulların koridorlarında oluşturulan Türk büyükleri köşeleri örnek olarak verilmektedir.

“Okulumuzda milli değerlere ayrı bir önem verilir. İstiklal Marşı’mız her pazartesi ve cuma günleri okunmaktadır. Belirli gün ve haftalarda, milli bayramlarda İstiklal Marşı’nın okunmasına ve

Atatürk'e olan saygı duruşunun yapılmasına özen gösterilir. Okulumuzun koridorlarında Türk tarihinde yeri olan önemli kişilerin resimleri bulunur. Sınıfların her birinde İstiklal Marşı, Gençliğe Hitabe ve Atatürk'ün resmi sınıf tahtasının üzerinde öğrencilerin görebileceği şekilde bulunmaktadır." (K008).

"Millî değerlere çok fazla saygı duyulmakta ve önem verilmektedir. Bu kapsamda 18 Mart, 23 Nisan, 19 Mayıs, 30 Ağustos ve 29 Ekim tüm veli, öğrenci ve öğretmenlerimizin katılımlarıyla coşkuyla kutlanmaktadır. Pazartesi günleri derslere başlamadan ve cuma günleri son zil çaldıktan sonra İstiklâl Marşı tüm okulun katılımıyla okunmaktadır. Okulumuzun koridorlarında ve sınıflarında ilk Türk devletlerinin kuruluşundan itibaren etkili işler yapmış kişilerin resimleri bulunmaktadır." (K014).

"Okulumuzda 12 Mart İstiklal Marşı'nın Kabulü, 18 Mart Çanakkale Deniz Zaferi ve Şehitlerimizi Anma günleri tiyatro, oratoryo vb. etkinliklerle kutlanır. Panolar günün anlam ve önemine göre güncellenir." (K019).

"Okulumuzun koridorlarında tarihte kurulan tüm Türk devletlerinin görselleri bulunmaktadır." (K031).

"Koridorlarda Türk büyüklerine ait resimler ve 15 Temmuz Darbe Girişimine ait görseller ile Şehit Ömer Halis Demir'in resmi vardır." (K054).

"Okulumuzda İstiklal Marşı, Gençliğe Hitabe, Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk'ün resmi her sınıfta öğrencilerin sürekli görebilecekleri tahtanın üzerinde yer almaktadır." (K055).

"Okulumuzda her hafta başı ve hafta sonu İstiklal Marşı okunur." (K066).

"Okulumuzun duvarlarında Osmanlı tarihine ait posterler ve sınıflarımızda Atatürk köşesi bulunmaktadır." (K070).

"Millî bayramlar paydaşların katılımı ile coşkuyla kutlanmaktadır. Atatürk haftasında çeşitli etkinliklere yer verilmektedir. İstiklal Marşı'nın kabulü, İstiklal şairimiz Mehmet Akif Ersoy ve Türk büyükleri ile ilgili etkinlikler düzenlenmektedir." (K087).

"Türk Milletinin ulusal değerlerinin unsurları (resim ve sözleri) sınıf ve koridorlarda bulunmaktadır." (K101).

"Okul girişinde Atatürk Köşesi, Evliya Çelebi köşesi yer almaktadır." (K119).

"Okulumuzda milli ve manevi değerlere önem verilmektedir. Okulumuz koridorlarında Atatürk Köşesi ve Türk Büyükleri koridoru bulunmaktadır. Milli bayramlar paydaşların katılımı ile coşkuyla kutlanmaktadır." (K120).

"Okulumuzun girişinde Kazım Karabekir'in kim olduğu ve tarihimizdeki öneminden bahsedildiği bir köşe bulunmaktadır." (K124).

"Derslik kapıları güzel sözler ve Türk büyüklerine ait görseller ile kaplanmıştır." (K146).

"Toplumsal değerler" alt teması ile ilgili olarak eğitim kurumlarında "demokrasi ve katılımçılık (f=16)", "eşitlik ve adalet (f=4)", "hoşgörü (f=9)" ve "yardımseverlik (f=13)" alt temaları ile ilgili ifadeler yer verilmektedir.

"Demokrasi ve Katılımçılık" alt teması ile ilgili olarak, "İş görenlerin, karar verme işleminin bir parçası olduklarına inanılmakta, değişime katkıda bulunmaları sağlanmakta, fikirleri dinlenilmekte ve bu fikirlere saygı duyulmaktadır." (K001), "Okul hedeflerini gerçekleştirmek ve öğrencilerin ilgi ve yeteneklerini geliştirerek okula bağlılığını artırmak için veli ve yakın çevre halkının okul işleyişine katılım ve desteğini sağlayacak etkinlikler düzenlenirdi." (K005) ve "Okulumuzda kararlar karardan etkilenen herkes tarafından alınır." (K023) ifadeler değerlendirilmiştir. "Eşitlik ve Adalet" alt temasına, "Okulumuzda eşitlik hâkim düşüncedir" (K091), "Okulumuzda eşitlik kavramına çok önem verilir." (K097) ve "Okulumuzda adalet ve eşitlik kök

değer olarak görülür.” (K138) ifadelerinde rastlanılır. “Hoşgörü” alt teması ile ilgili olarak da “Çalıştığım kurumda en önemli değer hoşgörü olduğunu gözlemledim.” (K037) ve “Akademik başarıdan çok okulumuzda hoşgörü hâkimdir.” (K104) ifadelerin de görülmektedir. “Yardıms severlik” alt teması ile ilgili olarak da “Okulda büyük sınıflardaki öğrencilerin küçük sınıflardaki öğrencilere yardım etmeleri sağlanmaktadır.” (K002), “Okulda eğitimi için yardıma ihtiyacı olan öğrencilere yardım edilmektedir.” (K027) ve “Okulumuzda yardıms severliğe önem verilir.” (K097) ifadeleri tespit edilmiştir.

1. İnançlar

İnançlar teması “adalet (f=4)”, “başarı (f=2)”, “disiplin (f=14)”, “farklılıklara saygı (f=13)”, “iş birliği (f=33)”, “öğrenmeye açıklık (f=3)”, “sevgi (f=4)” ve “şeffaflık (f=2)” olmak üzere sekiz alt tema ve 75 ifade üzerinden değerlendirilmiştir. Bu tema altında eğitim kurumlarında olması istenilen veya var olduğuna inanılan değerlerin vurgulandığı görülmektedir.

“Adalet” alt teması ile ilgili olarak, “Okul müdürü ders programını tebliğ eder, öğretmenler ders programlarına itiraz etmezler. Çünkü müdürün adaletli bir ders dağılımı yaptığını inanılır. Müdür kendisi de adaletli program yaptığını düşünür.” (K074), ile “Öğretmenler öğrencilere ve arkadaşlarına adaletli şekilde davranırlar. Kişilerden çok olayların doğrusu tartışılır.” (K109) ifadesi örnek olarak verilmiştir.

“Başarı” alt teması ile ilgili olarak, “Okulda başarı için, her şeyden önce başarıya değer veren, yüksek başarı beklentisi taşıyan, etkili öğrenmeyi teşvik eden bir düzen ve iş birliğini ön planda tutan bir kültür oluşturulmuştur” (K127) ifadeleri kullanılmıştır.

“Disiplin” alt teması ile ilgili olarak, “Okulumuzda başarının disiplinle geleceğine inanılmaktadır.” (K014), “Okulumuzda öğretmen ve öğrenci performansının artması için disiplinin şart olduğuna inanç vardır.” (K030), “Okulda disipline inanılır. Disiplinin kılık kıyafet ile başlayacağına inanılır.” (K044), “Okulumuzda idareci ve öğretmenlerin, düzen ve disiplinin eğitimin kalitesini arttıracacağı inancı vardır. Bu konuda her gün okula girişte öğrencilere birkaç hatırlatma yapılır.” (K122), “Okulda disiplin hem öğretmenler hem yöneticiler için çok önemlidir.” (K126) ve “Okul idaremiz disiplinin gerekliliğine inanır, ancak disiplinin şekilcilik olmadığını uygulamada olması gerekliliğinin de farkındadır.” (K151) ifadeleri disiplin alt temasının örnek ifadeleri olarak değerlendirilmiştir.

“Farklılıklara Saygı” alt teması ile ilgili olarak, “Okulumuzda öğrencilerin kendilerinin özel olduklarını hissettikleri, bireysel farklılıkların dikkate alındığı çalışma ortamı mevcuttur.” (K033), “Öğrencilerin kabullenilmişlik düzeyleri oldukça fazladır. Öğrencilerin aileleri de değerli görülme sıklıkla onların problemleri dinlemekte, problemlere çözüm yolları bulabilmek için çaba sarf edilmektedir.” (K048), “Bireysel farklılıklar gözetilirse her birey öğrenmeye açıktır ve her öğrenci başarabilir inancı hâkimdir.” (K084), “Okulumuzda, insana değer vermenin aynı zamanda topluma değer verme anlamına geleceği inancından yola çıkılarak, her bireye değerli olduğu hissettirmeye çalışılır.” (K093), “Farklı görüşlere değer vermek gerekir.” (K096), “Okulumuzda Irak, İran, Afganistan uyruklu öğrenciler olmasına rağmen hem öğretmenler hem idare hem de öğrenciler onlara asla farklı yaklaşmamaktadırlar.” (K102), “Okulda her görüşe saygı duyulmakla beraber siyaseten ayrışmaya izin verilmez.” (K121), “Okuldaki farklı inanç ve milletlerden öğrenciler vardır ancak eğitimlerini iyi bir biçimde sürdürebilmektedirler.” (K133) ve “Okulumuzda kimse görüşlerinden dolayı dışlanmaz.” (K145) ifadeleri eğitim kurumlarında farklılıklara saygının ön planda tutulduğu bir inanç sisteminin egemen olduğunu gösteren örnekler olarak değerlendirilmiştir.

“İş birliği” alt teması ile ilgili olarak, “Öğrenci, öğretmen, yönetici ve veli arasında iş birliği yüksek düzeydedir.” (K012), “Okul aile iş birliği ön plandadır, okulumuz paydaşları ile iş bölümü halinde çalışan, öğrenci odaklı bir eğitim kurumudur.” (K046), “Eğitim paydaşlarının kendilerini kurumun bir parçası olarak görmeleri inancıyla birlikte okulun belirlenen vizyonuna da inanmaları sağlanmış ve hedeflenen başarıya ulaşmak adına hep birlikte hareket edilmesi sağlanmıştır.” (K047), “Okuldan beklentilerin okul lideri, öğretmen, anne-babalar ve öğrencilerle birlikte gerçekleştirileceğine ve karşılaşılan problemlerin yine birlikte çözüme ulaştırılacağına inanan bir birlikteliğin sağlanmasıdır.” (K058), “Bir okulda okul başarısının artmasındaki etkilerden biri de ailelerin de okulla iş birliği yapmalarıdır. Bu iş birliğinin gerçekleşmesi için okul ile ailelerin bütünleşmesini sağlamak amacıyla üçer aylık dönemler hâlinde çay partileri düzenlenmektedir.” (K060), “Okulumuzda önemli olan ekip çalışmasıdır.” (K065), “Okul idaresi ve tüm öğretmenler olarak eğitimde iş birliğine, iş bölümüne ve yardımlaşmanın gücüne inanırız. İş birliği ve iş bölümü ile herkesin kendine düşen işi yapmasıyla daha sistemli ve adaletli bir çalışma ortamı olduğuna inanırız.” (K072), “Veli-okul iş birliği okulumuz için oldukça önemlidir.” (K082) ve “Okulda öğretmek bir ekip işidir inancı hâkimdir.” (K103) ifadeleri eğitim kurumlarında iş birliğine olan inancın ifadeleri olarak değerlendirilmiştir.

“Öğrenmeye açıklık” alt teması ile ilgili olarak, “Öğretmenlerin de her zaman öğrenecekleri yeni şeyler olduğuna inanılmakta yeni fikirler üretilmeye çalışılmaktadır.” (K001) ile “Okulumuzda herkes öğrenebilir, eğitim herkesin hakkıdır inancı hâkimdir.” (K050) ifadeleri bu alt tema altında ele alınmıştır.

“Sevgi” alt teması ile ilgili olarak, “Okul idaresi ve öğretmenler sevginin gücüne inanır. Bu bağlamda sevgiyle sorunların çözüme ulaşacağı inancı vardır.” (K022), “Okulumuzda eğitim ve öğretim de başarılı olmanın ilk ve asıl yolunun gönüllere girmek olduğuna inanılır.” (K073), “Okul idaremiz ve öğretmenlerimiz eğitimde sevgi ve saygıya inanırlar.” (K111) ve “Tüm öğretmenler arasındaki ilişkinin temeli sevgiye dayanır.” (K126) ifadeleri bu kapsamda değerlendirilerek yorumlanmıştır.

“Şeffaflık” alt teması ile ilgili olarak, “Okul idaremiz ve okul aile birliğimiz yönetimde şeffaflığa inanır. Okul gelir giderleri düzenli olarak tutulur ve isteyen tüm velilerin bu gelirlere giderlere ulaşması sağlanır. Toplantılarda belgeler paydaşlara sunulur.” (K120) ile “Okulun işleyişi konusunda yapılan değerlendirmede okulda açık sistem anlayışı bir değer olarak kabul edilmekte olup okul genel anlamda her konuda şeffaf olmayı tercih etmektedir.” (K128) ifadeleri şeffaflığa olan inancı yansıtan ifadeler olarak değerlendirilmiştir.

2. Varsayımlar

Varsayımlar teması altında “ayrımcılık (f=3)”, “başarısızlık (f=7)”, “başarıya inanç (f=11)”, “önemli görmeme (f=5)”, “rehberlik (f=4)” ve “rekabet (f=2)” alt temaları belirlenmiş ve toplam 32 ifade altında ele alınmış ve değerlendirilmiştir.

“Ayrımcılık” alt teması ile ilgili olarak, “Okulda müdürün öğretmenler arasındaki cinsiyete yönelik ayırım yaptığı düşüncesi hâkimdir.” (K008), “Yıllanmış öğretmenlerin, biz her şeyi yaptık biraz da yeni gelenler yapsın, düşünceleri ayrımcılıklara neden olmaktadır.” (K009) ve “Okulda tüm hizmet içi eğitimlere, programlara bekâr olan öğretmenlerin gönderildiği ve yaşça büyük olan öğretmenlerin işlerini genç öğretmenlere yaptırdıkları düşünülür.” (K038) ifadeleri ayrımcılık alt teması ile ilgili örneklerdir.

“Başarısızlık” alt teması ile ilgili olarak, “Okulda yapılan toplantılarda öğretmenler, okulda hiçbir düzenin değişmeyeceğini, fikirlerini söylerlerken bile sonucunda bir değişikliğin olmayacağını düşünürler.” (K014), “Ders dağılımının yapılışındaki adaletsizliklerden dolayı bu okulda akademik başarının elde edilemeyeceği düşünülür.” (K016), “Sosyo-ekonomik düzeyi iyi olan aileler çocuğunu bu okula pek göndermek istemezler. Çünkü bazı veliler okuldaki bazı öğretmenlerin başarı odaklı olmadığını varsaymaktadırlar.” (K043), “Bu okulda veli ilgisizliği nedeni ile başarının çok düşük olduğu kabul edilmektedir.” (K068) ve “Okulumuz da akademik başarıya istenilen seviyede ulaşamayacağı gibi bir ön kabul vardır.” (K117) ifadeleri başarısızlık alt teması ile ilgili varsayımlar olarak değerlendirilmektedir.

“Başarıya inanç” alt teması ile ilgili olarak, “Her öğrencinin başarılı olabileceği bir alan olduğu varsayılmaktadır.” (K005), “LGS sınavına katılan öğrencilerin sonuçları okulun gurur tablosu panosuna asılarak okulun başarıya olan inancının artırılması sağlanmaktadır.” (K013), “Okul öğretmenleri okul müdürünün liderliğinde gerçekleştirilen her tür toplantıya fikir ve görüşlerinin değer taşıyacağı varsayımıyla hazırlıklı gelir ve toplantılara aktif katılım sağlarlar.” (K032), “Akademik başarı olarak zayıf öğrencilerimiz olmasına rağmen tüm öğretmenlerimiz her öğrencinin başarabileceği varsayımı ile büyük emekler vermektedirler.” (K037), “Derslere daha aktif olarak katılıp konuşan öğrencinin başarılı, katılımcı olmayan öğrencinin başarısız olacağı düşünülmektedir.” (K044), “Eğitim bir disiplin işidir. Eğitimde öğrenci başarısının sağlanabilmesi için okuldaki tüm çalışanlar, öğrenciler ve veliler bu sürece ilişkin sorumluluklarını yerine getirmelidir” (K106) ve “Okulumuzda her öğrencinin başarılı olabileceği varsayılmaktadır.” (K130) ifadeleri başarıya olan inançla ilgili varsayımlar olarak değerlendirilmiştir.

“Önemli Görmeme” alt teması ile ilgili olarak, “İdareyi üst amiri olarak görmelerine rağmen bildiklerini de yapmaktan vazgeçmemişlerdir.” (K025), “Okulun çevresi ile güçlü ilişkilerinin olmadığına ilişkin düşüncelere sahiptirler.” (K027), “Okulda öğretmenler, biz ne söylersek söyleyelim yukarı bildiğini okur, düşüncesine sahiptirler. Bu nedenle düşüncelerini ifade etmekten çekinirler.” (K050), “Velilerin çiftçi ağırlıklı olması ve öğrenim düzeylerinin yüksek olmaması sebebiyle eğitime yeterince önem vermedikleri düşünülür.” (K054) ve “İlgiden önce paranın geldiğine inanılır. Bunun da eğitimi olumsuz etkilediği düşünülmektedir.” (K057) ifadeleri önemli görmeme alt teması ile ilgili varsayımları gösteren ifadeler olarak görülmektedir.

“Rehberlik” alt teması ile ilgili olarak, “Bize düşen görev de onların kendilerini keşfetmesine rehberlik etmektir.” (K005), “Yeni gelen öğretmene her konuda herkes yardımcı olur. Bazen anlaşmazlıklar çıksa da konuşarak hallolur.” (K019) ve “Öğrenci, rehberlik öğretmeni ile görüşüyorsa, ailesi ile ilgili bir probleminin olduğu kabul edilir.” (K044) ifadeleri rehberlik alt teması ile ilgili ifadeler olarak değerlendirilmiştir.

“Rekabet” alt teması ile ilgili olarak, “Okulda ciddi bir rekabet ruhunun hâkim olduğu varsayılmaktadır.” (K024) ve “Okulda ciddi bir rekabet ortamı söz konusu olup bu durum hem öğretmenlere hem de öğrencilere yansımaktadır.” (K132) ifadeleri rekabet alt teması ile ilgili varsayımlardır.

3. Semboller

Bu tema altında “arma ve rozetler (f=11)”, “başarı ve ödüller (f=8)”, “bayrak ve flama (f=9)”, “dil (f=36)”, “fiziki yapılar (f=9)”, “giysiler (f=6)”, “logo (f=31)”, “sloganlar (f=26) ve “özel mekanlar (f=7)” olmak üzere toplam dokuz alt tema altında 143 ifade ile ele alınmış ve yorumlanmıştır.

“Arma ve Rozetler” alt teması ile ilgili olarak, “Okulun arması okulu temsil eden bir simgesi konumundadır.” (K026), “Okulumuzun arması vardır. Armalar okul kıyafetlerinde bulunmaktadır.” (K031), “Belirlenen her örnek davranışa ait bir renk vardır ve bu örnek davranışta ayın öğrencisi olarak seçilen öğrenci ay boyunca bu renk rozeti okul formasının üstüne takar. Rozeti gören diğer okul üyeleri o öğrencinin hangi davranışı için örnek öğrenci olarak seçildiğini bilirler.” (K062), “Okulumuzun armasında, okulun bulunduğu köyü temsil eden simgelere rastlanılmaktadır.” (K076), “Okulun rozetinde okula ismini veren hayırseverin isminin baş harflerinin olması öğrencinin o okula bağlı olduğunu ve okulunu sahipleneceğinin kanıtıdır.” (K101) ve “Okulda armalarda yer alan sembol dışında bir sembol görülmemiştir.” (K139) ifadeleri arma ve rozetler alt temasının örnek ifadeleri olarak değerlendirilmiştir.

“Başarı ve ödüller” alt teması ile ilgili olarak, “Okulumuzun temizliğini ve düzeninin sembolü olan “Beyaz Bayrağı” ve “Okulum Temiz Hijyen Belgesi” vardır.” (K076), “Patenti okulumuza ait isimli çikolata üretilmiştir.” (K080), “Okulumuzda iki ayda bir, okul bülteni çıkarılır.” (K117) ve “Okulumuz “En İyi Okul Aile Birliği” ve “En İyi Okul Kantini” kategorilerinde Türkiye birincisi olmuştur.” (K126) ifadeleri okulların başarı ve ödülleri alt temasının ifadeleridir.

“Bayrak ve Flama” alt teması ile ilgili olarak, “Okulumuzun kendine ait flama ve amblemi bulunmaktadır.” (K021), “Okulun kendine has flaması vardır.” (K050) ve “Okulumuzun amblemi ve bayrağı mavi renktedir.” (K080) ifadeleri bayrak ve flama alt temasının örnek ifadeleridir.

“Dil” alt teması ile ilgili olarak, “Öğretmenler birbirlerine veli veya idari kişilerin olduğu ortamda, ‘öğretmenim’ veya ‘hocam’ diye hitap ederek resmi çizgiyi korumaktadır.” (K022), “Kadın öğretmenlere ve kadın personele isminin sonuna ‘Hanım’ unvanı, erkek öğretmen ve personelin isminin sonuna ‘Bey’ unvanı eklenerek hitap edilir.” (K032), “Öğretmenler birbirleri için ‘hocam’ ifadesini kullanırlar. Öğrenciler de öğretmenlere ‘hocam’ diye hitap ederler.” (K041), “Her eğitimci birbirine ismi ile hitap eder.” (K061), “Okulumuzda sen dili yerine ben ve biz dili hâkimdir.” (K075), “Öğretmenler kendi aralarında birbirlerine isimleri ile hitap ederler. Fakat öğrenci, veli ve idareciler ile olunan ortamlarda ‘hocam’ diyerek seslenmeye özen gösterirler. Öğrenciler, öğretmenine ‘öğretmenim’ diye hitap ederler.” (K078), “Okulumuzda sevgi ve saygı dili kullanılır.” (K089), “Okul müdürü herkese selam verir, hal ve hatır sorar. Öğretmenlere hitap ederken isimlerinden sonra ‘Hanım’ ya da ‘Bey’ sıfatlarını ekler.” (K125) ve “Özellikle ortak alanlarda resmi hitaplar ‘hocam’, ‘bey’, ‘hoca hanım’ ifadelerini kullanırlar.” (K146) ifadeleri eğitim kurumlarında sembol olarak değerlendirilen “dili” yansıtan ifadeler olarak ele alınmıştır.

“Fiziki yapılar” alt teması ile ilgili olarak, “.....Ortaokulu fiziki yapısında binanın özelliği ile tanınır.” (K059), “Okul bahçesinde bir köylünün yaptırmış olduğu çeşme okulun sembolüdür.” (K061), “Okul bahçesinde Atatürk büstü ve vecizesi bulunmaktadır.” (K098), “Okulumuza adını veren’nun özgeçmiş ve sözleri okul koridorlarında yer almaktadır.” (K105), “Okul yeni olduğu için mimari yapısı itibarıyla başlı başına bir semboldür.” (K106), “Mahallemize ve okulumuza ismini veren ağaç okulumuzun sembolü olarak kabul edilmiştir.” (K108) ve “Okul bahçesinde yer alan çeşitli meyveler okulumuzun sembolü niteliğindedir ve okulumuz meyveli okul diye tanınır.” (K140) ifadeleri fiziki yapı alt teması ile ilgili ifadeler olarak değerlendirilmiştir.

“Giysiler” alt teması ile ilgili olarak, “Öğrencilerin giydiği önlükler ve öğrenci üniformaları okulu yansıtan sembollerdir.” (K053), “Öğrenciler tarafından kullanılan üniformalar, benzer şekilde spor takımlarının müsabaka kıyafetleri de birleştirici bir semboldür.” (K067) ve “Öğrenciler gri

eşofman takımı ve içlerinde logolu beyaz tişörtleri ile okula gelmektedir.” (K119) ifadeleri giyecekler alt temasının örnek ifadeleridir.

“Logo” alt teması ile ilgili olarak, “Okulun kendine ait bir logosu bulunmaktadır. Bu logo okulun bina giriş katındaki kapıda da mevcuttur.” (K040), “Okul logomuzda cami, rahle, üst kısmında Türk bayrağı ve altında okulumuzun kuruluş yılı mevcuttur.” (K052), “Okulumuzun logosu vardır.” (K069), “Okulun logosu çember şeklindedir.” (K078), “Okulumuzu temsil eden papatya okulumuzun sembolü olmuştur.” (K100), “Okulumuzun bir logosu vardır.” (K102) ve “Okulun kendi logosu vardır.” (K126) ifadeleri logo alt temasının örnek ifadeleridir.

“Sloganlar” alt teması ile ilgili olarak, “Okul bilgidir, bilgi gelecektir.”(K036), “İlmin yuvası bizim okulumuzdur.” (K039), “Mustafa Kemal Atatürk’ün ‘Vatanını en çok seven, görevini en iyi yapandır’ sözü bizim sloganımızdır.” (K041), “Okul bizim evimiz.” (K045) “Her çocuk özeldir.” (K046), “Aydınlık günler eğitimle gelecektir.” (K047), “Toplumda kaybedilecek hiçbir fert yoktur.” (K048), “Geleceğe güvenle bakmak her çocuğun ve gencin hakkıdır.” (K055), “Okul, okul idaresi kadardır.” (K057), “Her öğrenci önemlidir ihmal edilemez.” (K059), “Okulunu seven geleceğini de sever.” (K060), “Bizim okul en farklı okul.” (K063), “Eğitim kafayı değiştirmek demektir.” (K081), “Ülkesini seven, okuluna sahip çıkar.” (K084), “Öğrenci olmazsa biz olmazdık.” (K093), “Okul demek, gelecek demek.” (K118), “Bu okul bizim.” (K129), “Eğitim kafayı değiştirmek demektir.” (K135), “Hür oku bağımsız yaşa.” (K142), “Okul demek, gelecek demek.” (K143), “Eğitim çocuğu sevmekle başlar.” (K149) ve “Her zaman-Her yerde-Herkes için Eğitim.” (K150) gibi ifadelere yer verilmiştir. Bu sloganların aynı zamanda kurumun vizyonunu da ortaya koyduğu görülmektedir.

“Özel mekânlar” alt teması ile ilgili olarak, “Okulumuzda şehrimize has öğeler sergilenir ve bunun için kültür odası oluşturulmuştur.” (K006), “Milli Eğitim Bakanlığımız tarafından başlatılan ‘Yeni Nesil Öğretmenler Odası Projesi’ kapsamında okulumuza yapılan özel tasarım ve mobilyalara sahip öğretmenler odasının hizmete girmesinin öğretmenler içerisinde okula bağlılığı artırdığı gözlemlenmiştir.” (K037), “Okulumuzun güzel bir kütüphanesi vardır.” (K070) ve “Okulumuzda ilimizi anlatan objelerin var olduğu bir oda bulunmaktadır.” (K137) ifadeleri özel mekânlar alt temasının örnek ifadeleri olarak değerlendirilmiştir.

4. Normlar

Normlar kültürel ögesinin eğitim kurumlarına yansımaları ile ilgili olarak “kurallar (f=38)”, “toplantı (f=4)” ve “ziyaretler (f=1)” olmak üzere toplam üç alt tema altında 43 ifade ile ele alınıp yorumlanmıştır. Verilen örnek ifadelerden de anlaşılacağı gibi normlar değerinin eğitim kurumlarına yansımaları formal ve informal kurallar şeklinde gerçekleşmektedir.

“Kurallar” alt teması ile ilgili olarak eğitim kurumlarındaki uygulamalarla ilgili genel ifadelerden bazıları; “Nöbet kurallarına riayet edilir. Öğretmenler ve öğrenciler zamanında derse girer. Okul ortamının ve sınıfların temizliğine dikkat edilir.” (K007), “Öğretmenler zamanında dersine girer.” (K009), “Öğrencilerimiz okul kıyafeti ile okula gelmek zorundadır. Okul kıyafeti ile okula gelmeyen öğrenciler uyarılır, bu davranışı alışkanlık hâline getiren öğrencilerin velilerine bilgi verilir.” (K010), “Öğretmenler sınıftaki öğrencilerin birbirlerini anlamaları adına öğrencilere empati çalışmaları yaptırmaktalar.” (K013), “Ders saatlerine ve derse giriş çıkışlara riayet edilir.” (K016), “Öğretmenler zamanında derse girer. Okulda sınıfların, okul bahçesinin, lavaboların temizliği önemsenir.” (K019), “Okulumuzun iki girişi bulunmaktadır. Yazılı olmamasına rağmen öğrenci ve öğretmenler okula girerken farklı girişleri kullanmaktadır.” (K031), “Derse zamanında girme okul yönetimi açısından çok önemli bir normdur.” (K043), “Okulun demirbaşına hiçbir şekilde zarar verilmez.” (K110). Örnekleri verilen ifadelerden de anlaşılacağı gibi eğitim kurumlarında norm

olarak ifade edilen şeylerin genel olarak mevzuat gereği uyulması gereken kurallar olduğu görülmektedir.

“Toplantı” alt teması ile ilgili olarak, “Her dönem düzenli olarak toplantılar yapılarak, okul iklimi her açıdan değerlendirilir, eksik ve hatalar paylaşılarak telafisi için çözüm üretilir. Düzenli olarak veli toplantıları yapılır.” (K005), “Alınacak her kararda ilgili müdür yardımcısının başkanlığında toplantı yapılarak kararlar tutanak altına alınır.” (K033) ve “Her ay okul değerlendirme toplantısı yapılır.” (K043) ifadeleri toplantı alt temasını yansıtan örnek ifadeler olarak değerlendirilmiştir.

“Ziyaretler” alt teması ile ilgili olarak da, “Bakanlığımıza bağlı hiçbir yönetmelikte yazmamasına rağmen okulumuzda ki tüm sınıf rehber öğretmenleri yılda en az bir kez öğrencilerimizi daha iyi tanıyabilmek için ev ziyaretlerinde bulunuyorlar.” (K037) ifadesi veli ziyaretlerinin de eğitim kurumlarında bir norm hâline geldiğinin göstergesi olarak kabul edilmiştir.

5. Ritüeller

Ritüeller teması; “festivaller ve fuar (f=7)”, “gezi ve ziyaretler (f=6)”, “kermes (f=7)”, “anma ve kutlamalar (f=31)”, “özel günler (f=40)”, “selamlaşma (f=7)”, “törenler (f=57)” ve “yarışmalar (f=11)” olmak üzere toplam sekiz alt tema altında 166 ifade ile ele alınmıştır.

“Festivaller ve Fuar” alt teması ile ilgili olarak, “Konser grubu okulumuz müzik öğretmenin öncülüğünde kurulmuştur. Öğrencilerin ebeveynlerini ve akrabalarını bu konserlere katılmaya davet ederiz. Genellikle nisan ve mayıs aylarını seçer, organizasyonu akşamları gerçekleştiririz.” (K006), “Bahar bayramında nohutlu pilav etkinliği düzenlenmektedir” (K025), “Bağlı meslek liseleri arasında ortaokul öğrencilerine mesleki okulların tanıtımını yapmak üzere her yıl Mesleki Tanıtım Fuarı düzenlenir.” (K037) “Her yıl düzenlenmesi amaçlananFEST gibi küçük organizasyonlar ile okulda eğlenceli bir ortam hazırlanır.” (K088), ve “Her yıl okulumuzda düzenli olarak bilim şenliği ya da TÜBİTAK 4006 bilim fuarı düzenlenmektedir.” (K112) ifadeleri festivaller ve fuar alt temasının örnek ifadeleri olarak değerlendirilmiştir.

“Gezi ve ziyaretler” alt teması ile ilgili olarak, “Okul öğrencilerimiz ve öğretmenlerimizin katıldığı piknik organizasyonları, şehir dışı geziler düzenlenir.” (K034), “Öğretmenler her sene kendi aralarında il dışı gezi düzenlerler. Yıl sonlarında öğrenci ve velilerin de katılımıyla okul pikniği gerçekleştirilir.” (K062), ve “Günübirlik okul gezileri düzenlenmektedir.” (K109) ifadeleri gezi ve ziyaretler alt temasının ifadeleri olarak ele alınmıştır.

“Kermes” alt teması ile ilgili olarak, “Öğretmen ve öğrencilerin nefes almasını, sohbet etmesini ve paylaşımında bulunmasını sağlamak için bahar etkinliklerinde çay partisi ve kermesler düzenleriz.” (K006), “Her yıl mayıs ayında geleneksel kermes yapılır, veli öğrenci ve okul arasındaki kaynaşma pekiştirilir.” (K018) “Yılım önceden planlanan günlerinde velilerimiz ve çevredeki hayırsever iştirakçilerimiz ile birlikte kermes adı altında geleneksel faaliyetler yapılması elde edilen gelirlerin fakir öğrenciler için kullanılması.” (K021), “Mutlaka her yıl kermes düzenlenir.” (K071), “Bahar aylarında velilerimizle birlikte piknik ve şenlikler/kermesler organize edilir.” (K073) ve “Okulda kermes düzenlenir veliler ve okul aile birliği işbirliği ile çalışırlar.” (K091) ifadeleri kermes alt temasının örnek ifadeleri olarak ele alınmıştır.

“Anma ve Kutlamalar” alt teması ile ilgili olarak, “Dini bayramlar öncesi müdürümüz tarafından bir konuşma yapılarak öğrencilerin bayramları kutlanır.” (K004), “Her yıl okul tarafından okul aile birliği ile beraber okuldan daha önceki yıllarda mezun olanlar için bir pilav günü düzenlenmektedir.” (K011), “Okulumuzda geleneksel pilav günü yemeği düzenlenmekte ve bu

okuldan mezun olan birçok insan bu yemekte bir araya gelmektedir.” (K013), “Öğretmenlere her önemli olayda kutlama (yemek, sürpriz vb) organize edilir.” (K016), “Emekli olan, evlenen, çocuğu dünyaya gelen öğretmenlere mutlaka birtakım hediyeler takdim edilerek bu durum kutlanır.” (K017), “Her 24 Kasım'da Öğretmenler Günü yemeği organize edilir. 8 Mart Dünya Kadınlar Gününde pasta kesilir. Ramazan ayında okul bahçesinde iftar yemeği yenir. Yılsonunda pilav günü ve kep töreni ile mezuniyet kutlanır.” (K022), “Milli bayramlar, tüm okul tarafından, kutlanan bayramla ilgili panolar hazırlanarak, ders içi etkinlikleri düzenlenerek, hafta boyu planlaması yapılan faaliyetler (sergi, oyun, yarışma, konser) gerçekleştirilerek kutlanır.” (K045) ve “Okulumuzda belirli gün ve haftaların olduğu günlerde okulumuz bahçesinde etkinlikler düzenlenmektedir.” (K065) ifadeleri anma ve kutlamalar alt temasının ifadeleri olup aynı zamanda eğitim kurumlarında kutlamaların nelerden ibaret olduğunu da göstermektedir.

“Özel Günler” alt teması ile ilgili olarak, “Anneler günü veya babalar gününde yemekli programlar düzenlenir.” (K025), “Özellikle insani değerlerimizi yaşatmak adına (örneğin yaşlılara saygıyı kalıcı hâle getirmek adına yaşlılar haftasında) özel günlerde törenler düzenlenmektedir.” (K029), “Emekliye ayrılan veya okuldan ayrılan personel ve öğretmenlere bir tören düzenlenir.” (K032), “Okulumuzda tayini çıkan öğretmenlerimize veda yemeği organize edilir.” (K038), “Kadın öğretmen ve çalışanlara 8 Mart Dünya Kadınlar Gününde çiçek hediye edilir ve pasta ikramı yapılır.” (K040), “Okul öğretmenleri tarafından organize edilen ‘Diri Okuma Kulübü’ okuldaki öğretmen, yardımcı personel ve velilerin katılımıyla her ay belirlenen bir kitabı okumakta ve ay sonunda kitap hakkında tartışmak için toplanmaktadır.” (K045), “Yılsonunda mezun öğrencilerimize veda partisi yapılmaktadır.” (K046), “Her yıl eylül ayı sonunda okula yeni gelen öğrenciler için tanışma partisi düzenlenmektedir.” (K047), “Okulumuzda özel günlerde törenler düzenlenmektedir.” (K051), “Çocuğu olana, ev alana ziyarete gidilir veya para toplanarak çocuk için altın ve ev için hediye alınır.” (K054), “Cenazesi olan öğretmenlere mutlaka yasa gidilir. Çocuğu yeni doğan öğretmenlere bir hediye takdim edilir.” (K057), “Her sene başında tüm okul öğrencileri ile kahvaltı düzenlenir, Aşure Gününde okulda aşure yapılıp öğrencilere dağıtılır.” (K061), “Evlenen ve çocuğu olan öğretmenlere bir grup öğretmen tarafından ev ziyareti yapılmakta ve hediye takdim edilmektedir.” (K066), “Aşure ayında yiyecek ve içecek hizmetleri alanı öğretmen ve öğrencilerimiz tarafından aşure yapılarak öğretmen ve öğrencilere ikram edilir.” (K080), “Her ay düzenli olarak o ay doğmuş öğrencilerimizin doğum günü toplu olarak kutlanır.” (K083) ve “Kandillerde lokma yaptırılarak okul bahçesinde tüm öğretmen ve öğrencilere ikram edilir.” (K094) ifadeleri özel günlerde yapılan uygulamalar olarak değerlendirilmiştir.

“Selamlaşma” alt teması ile ilgili olarak, “Aynı zamanda okulumuza has selamlaşma biçimi vardır ve öğretmenler öğrencileriyle bu şekilde selamlaşır.” (K006), “Okulumuzda güzel bir selamlaşma kültürü vardır. Sabah kim kimle karşılaşırsa mutlaka günaydın denilir.” (K015), “Öğrenciler ve öğretmenler sabah karşılaştıklarında ve okuldan ayrılırken selamlaşırlar.” (K017), “Okul yönetimi, öğretmenler ve okul personeli sabahları birbirine mutlaka selam verir.” (K020) ve “Okulumuzda selamlaşma mutlaka yapılır.” (K071) ifadeleri selamlaşma alt teması ile ilgili örnek ifadelerdir.

“Törenler” alt teması ile ilgili olarak, “Okulumuzda resmî törenler eksiksiz olarak yapılır.” (K004), “Okulda resmî törenlerin haricinde okuma yazma bayramı töreni düzenlenmektedir.” (K026), “Okulda meydana gelen güzel şeyleri kutlamak amacıyla törenler düzenlenmektedir.” (K039), “İstiklâl Marşımız her hafta düzenli bir biçimde okunur, bayrak törenimiz gerçekleşir al bayrağımız göğe yükselir. Belirli gün ve haftalar özenle hazırlanır. Milli bayramlar kutlanır.” (K042), “Her hafta

bayrak törenleri ciddiyetle yapılır." (K050), "Okulda belirli gün ve haftalar önceden oluşturulmuş plana göre kutlanmaktadır. Özellikle 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı ve 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı kalabalık bir gruplar tarafından organize edilmektedir. 10 Kasım Atatürk'ü Anma, 12 Mart İstiklâl Marşı'nın Kabulü ve Mehmet Akif Ersoy'u Anma, 18 Mart Çanakkale Zaferi ve Şehitleri Anma Günü etkinlik gerçekleştirilen günlerden bazılarıdır." (K059), "Okulda her sene sonu mezun olan öğrenciler için Mezuniyet Töreni düzenlenir." (K062), "Başarılı olmalarını sağlamak amacıyla başarılı öğrencileri ödüllendirici törenler düzenlenmektedir." (K064), "Başta teşvik töreni olmak üzere, yenileme töreni, bütünleşme töreni gibi sosyal alanda, akademik kariyerde herhangi bir düzeyde başarıyı, görev değişimini ve bir çeşit farklılıkları barındıran insanları daha iyi bir örgüt olma isteğini pekiştirmesi amacıyla belirli aralıklarla törenler düzenlenip sergilenir." (K067), "Okulumuzda tüm milli bayramlar törenlerle kutlanır. Ayrıca dini bayramlar ve diğer anneler günü gibi özel günlerde kutlamalar ve çalışmalar yapılır." (K072) ve "Özel Eğitim Okulu olduğu için 3 Aralık Dünya Engelliler günü farkındalık oluşturması adına bayram gibi kutlanır." (K083) ifadeleri törenler alt temasının örnek ifadeleridir.

"Yarışmalar" alt teması ile ilgili olarak, "Her yıl düzenlenen İstiklâl Marşı ezbere okuma yarışmaları, konusu belirlenen resim yarışmaları vb. etkinliklerde birinci, ikinci ve üçüncü olanlara madalyalar törenle takdim edilir." (K009), "Okulumuz Milli Eğitim Bakanlığının ya da diğer kamu kurum ve kuruluşlarının yürüttüğü yarışma ve etkinliklere katılım sağlar." (K010), "Her yıl İstiklâl Marşı'nı Güzel Okuma yarışması düzenlenmesi." (K023), "Okulda futbol, basketbol ve jimnastik grupları oluşturulmuş olup yılsonunda birinci olan gruplar için tören düzenlenip ödülleri verilmektedir." (K029), "Öğrencilerimizin yarışmalarda kazandığı başarı düzenlenen törenlerle okul müdürü tarafından takdir edilir." (K042) ve "Çeşitli yarışmalarda başarı kazanan öğrencilere ödülleri bütün öğrencilerin önünde müdür bey tarafından kutlanarak verilir." (K077) ifadeleri yarışmalar alt temasının ifadeleri olarak değerlendirilmiştir.

6. Kahramanlar

Bu araştırma da kahramanlar teması; "Aile büyükleri (f=2)", "çalışanlar (f=6)", "hayırseverler (f=4)", "kurucular (f=3)", "müdür yardımcısı (f=14)", "müdür (f=28)", "öğretmenler (f=10)" ve "Türk büyükleri (f=16)" olmak üzere sekiz alt tema altında 73 ifade altında ele alınmıştır. Bu ifadelerden bazıları;

"Okulların başkahramanları okul idarecileri ve öğretmenlerdir. Sonrasında öğrenciler ve okul çalışanları gelir." (K005), "Okul müdürünün liderlik özellikleri baskın olduğu için kahraman olarak nitelendirilir." (K008), "Her öğrencinin kahramanı evinde anne babası, okulda öğretmenidir." (K009), "Okulumuzun adını aldığı Osmanlı devlet adamı olup, okulumuzda kahraman olarak anlatılmaktadır." (K012), "Okul Müdürü bilgi ve beceri konusunda son derece iyidir ve öğrencilerin kahramanı pozisyonundadır." (K017), "Okul müdür yardımcısı yetenekli ve iş bitiricidir. Okulu genel olarak çekip, çevirir. Okuldaki resmi yazı işleri, disiplin işleri gibi rutin işleri müdür yardımcımız yapar. Öğretmenler resmi işlerde ona danışırlar. Sınıf öğretmeni çok tecrübeli ve kılık kıyafetiyle davranışlarıyla genç öğretmenlere iyi bir örnektir." (K018), "Hem öğretmenler için hem de öğrenciler için en önemli kahraman okul müdürleridir." (K024), "Okumuzun kahramanı çok azınlık bir sayıda olmalarına rağmen ellerinden tornavida, çekiç düşmeyen erkek hocalarımızdır. Her zaman yardımcı olmak için hazır asker gibidirler." (K025), "Okulun en önemli kahramanı, hayırseveri" (K048), "Geçmişte iyi bir teknik eğitim almış olan hizmetlimiz her iş elinden geldiği için joker adam olarak anılır." (K051), "Eski okul müdürümüz." (K068), "Okulumuza ismini de veren, aynı köyden, aynı tarihlerde, ikisi aynı yerde ikisi farklı farklı yerlerde, bu vatan için canını

vermiş dört şehidimiz, tüm personel ve öğrencilerimizin milli duygularının diri kalmasına sebep olan milli kahramanlarımızdır." (K076), "Okulumuz memuru bakım onarım işlerinde aranan kişidir." (K087), "Köy muhtarı (..... Amca)." (K095), "Okulda geçmiş yıllarda çok başarı göstererek mühendislik ve sağlık alanında iyi bir bölüm kazanarak iyi işler yapan mezun öğrencilerin olduğu gözlenmektedir. Bu kişilerden kimi zaman kahraman olarak bahsedilmektedir." (K114) şeklindedir.

7. Efsaneler

Bu araştırma da efsaneler teması; "çalışanlar (f=3)", "disiplin işleri (f=7)", "yöneticiler (f=7)" ve "öğrenciler (f=4)" olmak üzere dört alt tema altında 21 ifade ile ele alınmıştır. Bu ifadelerden bazıları;

"Öğrenciler okul müdürünün odasına çağrılıyorsa büyük ihtimal bir soruna işaret etmektedir." (K007), "Son sınıf öğrencileri okula haftada iki gün geldikleri için disiplin kurallarından muaf olduklarını düşünerek hareket etmeye çalışırlar." (K010), "Hiçbir personelin karşılaşmamasına rağmen idarece soruşturma evrakının sarı renkli zarf ile verildiğine inanılması." (K023), "Kantindeki ablanın kekinden yenildiğinde uykunun açıldığı söylentisi okuldaki en farklı efsanedir." (K028), "Öğrenciler rehberlik odasına çağrıldıysa, öğretmenler tarafından sorunlu öğrenci düşüncesi öne çıkmaktadır." (K034), "Eski okul müdürlerinden biri kısa sürede okulun fiziki şartlarını iyileştirerek okulda iz bırakmış ve efsaneleşmiştir." (K054), "Liselere giriş sınavında tam puan alarak birinci olan öğrencimiz okulumuzun gururu ve efsanesidir." (K079) ve "Okulda yer alan kameraların ses kaydetme özelliğine sahip olduğu efsanesinden dolayı okul içerisinde argo konuşulmaması." (K055) şeklindedir.

8. Hikâyeler

Hikâyeler teması "anılar (f=13)", "başarı (f=7)" ve "kuruluş (f=12)" alt temaları olmak üzere üç alt tema ve 32 ifade altın da ele alınmıştır.

"Anılar" alt teması ile ilgili olarak, "Okulumuzda önceden ortaokul kısmı olduğundan sorunlu öğrenciler bulunurdu. Bunların arkadaşları da okul çıkışına gelir, problem çıkarırlardı. Ancak şu anda okulumuzda ortaokul olmamasından dolayı bu tarz sorunlar ile karşılaşılmamaktadır." (K012), "Ceza alan okul müdürü ve öğretmenlerin hikâyeleri." (K053), "Önceki okul müdürlerinden birisi, okul yararına konser düzenlemiş, ünlü sanatçılardan birisini bu konser için köye getirmiş ve okul bahçesinde icra edilmiş. Ancak konser sırasında sahne göçmüş, fırtına çıkmış ve bölge halkının geçim kaynağına büyük zararlar vermiştir. Bu yüzden konserin uğursuzluk getirdiğine inanılır ve bu hikâye her zaman anlatılır." (K057), "Okulumuzun eski müdürlerinden birisi bölgede örnek tarım uygulamasının öncülerinden olmuş ve onun anıları anlatılır olmuş." (K059), ve "Okul tarihinde yaşanan başarılı öğretmen ve başarılı öğrenci hikâyelerine yer verilmektedir." (K143) ifadeleri anılar alt teması ile ilgili örnekler olarak değerlendirilmiştir.

"Başarı" alt teması ile ilgili olarak, "Öğrencilere ilham vermek adına yaşanan güçlüklerle rağmen kazanılan başarı hikâyelerine yer verilmektedir." (K001), "Okul panolarına her hafta mesleğinde ön plana çıkmış kişilerin hayat hikâyeleri yazılıp asılmaktadır." (K035), "Bu okulda, okulun kendi bünyesinde yaşanan başarılar hikâyeleştirilerek öğrencilere aktarılmaktadır." (K036) ve "Akademik başarı hikâyeleri, sosyal ve sportif başarı örnekleri ciddi anlamda tüm öğrencilerin huzurunda ödüllendirilmekte ve diğer öğrencilerimizi de yüreklendirmektedir." (K075) ifadeleri başarı alt teması ile ilgili örnekler olarak değerlendirilmiştir.

"Kuruluş" alt teması ile ilgili olarak, " Okulumuz bölücü terör örgütü mensupları ile çıkan çatışmada şehit olan okul öğrencilerinden birinin adını almış ve o şehidimin adı okulumuzun adı

olmuştur.” (K017) gibi okulun ismini aldığı şehitlerin hikâyeleri örnek olarak verilirken, “Okulumuza Kurtuluş Savaşında cephaneye silah taşıdığı kağıda üşümesin diye silahlar arasına otlardan yaptığı döşeğe yatırdığı ve üzerine kazağını örttüğü dokuz aylık bebeği ile yollara düşen, Kastamonu kışlası yakınlarında soğuktan donarak ölen Şerife Bacı'nın adı verilmiştir.” (K020) veya “Okulumuzun temelinin atılma tarihinden esinlenerek okulun ismi düşünüldüğünde temel atım tarihi dolayısıyla İstiklâl Marşımızın Kabulü tarihinden yola çıkılarak vatan şairimiz Mehmet Akif Ersoy'un ismi uygun görülmüştür.” (K089) ifadesinde belirttiği gibi efsane bir ismin hikâyesine yer verilmektedir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Okul kültürünün temel öğeleri Schein'e (2010) göre okulun dış çevreye uyumunu ve iç sorunları ile başa çıkma şeklini etkileyen faktörler; Peterson'a (2002) göre okulun kimliğini oluşturan normlar, değerler ve inançlar, ritüeller, törenler, semboller ve hikâyeler; Çelikten'e (2006) göre; paylaşılan inançlar, umutlar, değerler, norm ve davranışlar; Chen ve Weikart'a (2008) göre genel olarak üyelerinin sahip olduğu izlenimler, inançlar ve beklentiler, normlar ve değerler; Bolman Lee ve Deal'e (2013) göre ise okulun kurallarını ortaya çıkaran semboller, mitler ve ritüeller olarak ifade edilmektedir. Bu çalışmada da okul kültürü öğeleri yukarıdaki sınıflamalara benzer şekilde; değerler, inançlar, varsayımlar, semboller, normlar, ritüeller, kahramanlar, efsaneler ve hikâyeler olarak ele alınmıştır.

Araştırma kapsamında ele alınan ifadelerle göre, eğitim kurumlarına ahlaki, dini ve toplumsal değerlerin yansımalarının sınırlı olup kişisel değerlere ilişkin ifadelerin daha fazla olduğu sonucu ortaya konulmuştur. Bunun nedeni ise, son zamanların moda kavramı olan Z kuşağının tipik özelliği olan bireyselliğin daha fazla önemsendiği ile açıklanabilir.

Kişisel değerlerle ilgili ifadeler incelendiğinde saygı, sevgi, doğruluk, dürüstlük, güven ve kişisel güvenlik gibi ifadelerin daha fazla ifade edildiği; tarafsızlık, tasarruf, zaman yönetimi, başarı ve mutluluk kavramlarının ise daha az ifade edildiği görülmektedir. Bu durum saygı ve sevgi gibi kişisel değerlerin eğitim kurumlarına daha fazla yansıdığını; başarı ve mutluluk gibi kişisel değerlerinin de daha az yansıdığını göstermektedir. Oldukça ilginç olan bu nokta çok farklı şekilde yorumlanabilir gözükmektedir.

Milli değerlerle ilgili vurgulanan noktalar ise bayrak törenleri, okul binası ve sınıflarda yer alan Atatürk köşeleri, şehitleri anma günleri, Türk büyükleri ile ilgili köşeler ve milli bayramlar gibi örnek ifadelerden oluşmaktadır.

Toplumsal değerler ile ilgili olarak verilen ifadelerde demokrasi ve katılımcılık, yardımseverlik, hoşgörü ve eşitlik/adalet kavramları ile ilgili ifadeler bulunmaktadır. Bu noktada demokrasi ve katılımcılıkla ilgili ifadelerle daha çok yer verilirken eşitlik ve adalet kavramları ile ilgili ifadelerle daha az yer verilmesi kendi içerisinde bir çelişki oluşturmaktadır. Eğitim kurumlarında eşitlik ve adaletle ilgili sıkıntılar varsa ülke düzeyinde demokrasi ve katılımcılıktan bahsetmek yanlış olacaktır. Çünkü Taneri'ye (2014) göre demokrasi ve eğitim kavramları birbirinden ayrılmaz bir parça olarak değerlendirilirken eşitlik, adalet ve özgürlük kavramları demokrasinin ilkeleri olarak ele alınmaktadır. Benzer şekilde Şişman (2006) tarafından yapılan çalışmada adalet, eşitlik, özgürlük, katılımcılık ve seçebilme yeteneği demokrasinin ilkeleri olarak değerlendirilmektedir. Bu durumu fırsat eşitliği kapsamında eğitim kurumları içerisinde değerlendirdiğimiz zaman toplumsal değerler içerisinde en çok vurgulanması gereken değerlerin eşitlik ve adalet olması gerektiğidir. Ancak bu

araştırma eşitlik ve adalet kavramlarını demokrasinin ilkeleri olarak değerlendiremeyeceğimizi göstermektedir.

Karadağ ve Özdemir (2015) tarafından bir çalışmada okul kültürünün güçlü yönleri vurgulanırken temel değerler ve bürokrasi kültürünün unsurlarının ön plana çıktığı töre, adet ve geleneklerden, kurum kişiliğinden, sembollerden, tören ve kutlamalardan bahsedilmediği sonucuna varılırken, Özdemir (2006) tarafından yapılan bir çalışmada ise, toplumun kültür tarihinin ve yapısının öğrenilmesi ve temel değerlerin bulunup ortaya çıkartılması ile ilgili okul müdürlerinden beklentileri ifade eden maddeler ve bunların yöneticilerde gözlenme (gerçekleşme) durumu, diğer beklentilerin gerçekleşme durumuna göre geri planda kalmıştır. Bu çalışmada ise değerlerle ilgili daha çok ifadelerin yer alması eğitim kurumlarında görev yapan öğretmen ve yöneticilerin algularına göre değerlerin okul kültürü içerisinde vurgu yapılan en önemli kültürel öge olduğunu göstermektedir. Araştırma, bu anlamda Özdemir (2006) tarafından yapılan çalışmada belirtilen bulgularla da örtüşmemektedir.

Eğitim kurumlarında ahlaki değerlerle ilgili olarak öğrencilerin ahlaki kurallara göre yetiştirilmesi ve etik davranışlar sergilenmesi vurgulanırken, dini değerlerin daha çok okullarda mescit bulundurulması, namaz uygulamalarına derslerde yer verilmesi, kandil gecelerinde kutlamaların yapılması, cuma namazlarında camiye gidilmesi ve nöbetlerin cuma namazı da göz önüne alınarak düzenlenmesi şeklinde eğitim kurumlarına yansdığı görülmektedir.

Yapılan bu çalışmada inançlar teması, "adalet", "başarı", "disiplin", "farklılıklara saygı", "iş birliği", "öğrenmeye açıklık", "sevgi" ve "şeffaflık" olmak üzere sekiz alt temada toplam 75 ifade altında ele alınmıştır. Bu ifadeler arasında iş birliği kavramının en çok vurgulandığı, şeffaflık, başarı, öğrenmeye açıklık ve sevgi kavramları en az vurgulanan kavramlardır. Eğitim kurumlarında aile ile iş birliğinin başarıyı artıracığı (Arslanargun, 2007) vurgulanırken Akgündüz vd. (2015) tarafından hazırlanan STEM eğitimi Türkiye raporunda iş birlikli öğrenme kavramı altında beraber çalışmak ve beraber çalışmayı organize etmek ifadeleri ön planda çıkarılmıştır. McGraw'a (2003) göre bir kurumda performans kültürü oluşturabilmek ve bunu devam ettirebilmek için iş birliği ve güven bir arada bulundurulması gerekir. Bu çalışmada iş birliğine olan inancın yüksek ifadelerle dile getirilmesi okulların performans kültürüne verdiği önemin bir göstergesi olarak da değerlendirilebilir. Bu nedenle eğitim kurumlarında yönetici-öğretmen-öğrenci-aile-çalışan iş birliği önemli görülmektedir. Bu araştırmanın sonuçlarından birisi de iş birliği içerisinde başarının ancak yakalanabileceğine olan inançtır.

Aslan, Özer ve Ağıroğlu (2009) tarafından yapılan çalışmada, okul kültürü tanımlanırken, sevgi, saygı, hoşgörü, güven, değişim, yeniliğe açık olma, adalet ve kurumsal geçmişe sahip olma gibi kavramlar ön plana çıkarılmaya çalışılmıştır. Bu çalışmada ise bu kavramlardan, adalet, sevgi, saygı, güven ve hoşgörü kavramları ayrı alt temalar şeklinde değerlendirilirken demokrasi ve katılımçılık, eşitlik, yardımseverlik, başarı, doğruluk ve dürüstlük, mutluluk, nezaket, tarafsızlık ve zaman yönetimi gibi olumlu insan ilişkilerini yansıtan ifadeler de ayrı birer alt tema şeklinde değerlendirilmiştir.

Yapılan bu çalışmada varsayımlar teması ise, "ayrımcılık", "başarısızlık", "başarıya inanç", önemli görülmemesi", "rehberlik" ve "rekabet" alt temaları ile yorumlanmıştır. Bu alt temalar içerisinde en çok ifade edilen kavramın başarıya olan inanç olması önemlidir. Yapılan herhangi bir işte başarılı olacağına inanılarak başlanacağı gerçeğinden hareketle eğitim kurumlarında başarıya olan inanç önemli bir varsayım olarak kabul edilmektedir. Kültür, Göldağ'a (2015) göre bir örgüt

içerisinde varlığı hiç sorgulanmadan kabul edilen ve örgüt üyelerinin kendi aralarında paylaştıkları varsayımlar bütünü olarak değerlendirilmiştir. Bu anlamda başarıya olan inancın en çok ifade edilen bir kavram olması önemlidir. Başarıya olan inanç varsayımını başarısızlık varsayımı izlemektedir. Yapılan bu araştırma verilerine göre, eğitim kurumların da başarıya olan inanç önemli bir varsayım olarak kabul edilmesine rağmen başarısızlık varsayımı ile hareket eden çalışanların da olduğu görülmektedir. Bunların nedenleri olarak da çevresel faktörler, politik faktörler, sosyo-ekonomik düzey ve toplumun eğitime bakışı gibi etkenler sıralanmıştır. Bu araştırma verilerine göre, eğitim kurumlarında kısmen de olsa ayrımcılığın yapıldığı varsayım olarak kabul edildiğinde araştırmanın bulgularında yer alan ifadelerden de anlaşılacağına göre eşitlik ve adalet kavramlarının önemli değerler olduğu görülmektedir.

Semboller teması, “arma ve rozetler”, “başarı ve ödüller”, “bayrak ve flama”, “dil”, “fiziki yapılar”, “giysiler”, “logo”, “sloganlar” ve “özel mekanlar” olmak üzere dokuz alt tema başlığında ele alınmıştır. Bir örgütün temel değer ve inançları semboller aracılığı ile üyelerine aktarılır (Göldağ, 2015). Bu çalışmada, eğitim kurumlarının kendini üyelerine ve topluma ifade etmedeki semboller olarak, dil, slogan ve logo en önemli sembol olarak görülmektedir. Benzer şekilde arma ve rozetler, giysiler, bayrak ve flama, başarı ve ödüller önemli sembollerdir. Fiziki yapı alt teması ile ilgili olarak okulun mimari yapısı, bahçesi, bahçesinde bulunan ağaçlar sembol olarak değerlendirilirken, özel mekânlar alt teması ile kastedilen ise okulun içerisinde yer alan kütüphane, öğretmenler odası veya sergi odası gibi yerlerdir. Ediger’e (1997) göre, güçlü bir okul kültürü oluşturmanın ilk adımının belli bir vizyon ile gerçekleşeceğini belirttiği gibi bu çalışmada sloganlarla ilgili okul vizyonunu ortaya koyan ifadeler yer verilmesi katılımcıların güçlü bir okul kültürü oluşturmaya verdikleri önemi destekleyen bulgulardır.

Okulun fiziki yapısının okulda nelerin önemli olup olmadığını, okulda değer verilen şeylerle ilgili mesajlar verdiğini anlamada önemli olduğu vurgulanmaktadır. Fiziksel çevrenin birçok yönü ile de okula bağlılığı artırdığı bilinmektedir (Karadağ ve Özdemir, 2015). Bu çalışmada fiziki yapılar, semboller temasının altında ayrı bir alt tema olarak ele alınmış ve değerlendirilmiştir. Fiziki yapılar olarak bu çalışmada, okul binasının mimarisi, bahçesinde yer alan sözler, yapılar, ağaçlar ve meyveler vurgulanmıştır.

Normlar teması, “kurallar”, “toplantı” ve “ziyaretler” olmak üzere üç alt tema ile ele alınmıştır. Bir örgüt içerisindeki standardı ve yaptırımı olan, yazılı olmayan, örgüt üyelerinden beklenen rollerden oluşan kurallardır (Şişman, 2007; Uzun, 2007). Bu çalışmada, örnekleri verilen ifadelerden anlaşılacağı gibi eğitim kurumlarında norm olarak ifade edilen şeylerin genel olarak mevzuat gereği uyulması gereken kurallar olduğu görülmektedir. Şişman ve Turan (2003) tarafından yapılan bir çalışmada eğitim kurumlarının rol, görev, yetki ve sorumluluklarının Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından belirlenmesi gerektiği ve Kurt (2006) tarafından yapılan bir çalışmada MEB’in daha çok eğitimin genel ilkelerini ve çerçevesini belirlemesi gerektiğinden hareketle yinede eğitim kurumları üzerinde etkili bir denetim ve kontrol mekanizmasının olması gerektiği vurgulanmaktadır. Yazılı olmayan ve sosyal yaptırımı olan kuralları norm olarak kabul ettiğimize göre, mevzuatta yer alan kuralları norm olarak kabul etmemiz bir çelişki doğuracaktır. Ancak eğitim kurumlarını kendi başlarına normlar belirleyecek bir yapıya kavuşturma çabaları Türkiye gerçeğinde çok da gerçekçi olmayacaktır.

Ritüeller teması, “festivaller ve fuar”, “gezi ve ziyaretler”, “kermesler”, “anma ve kutlamalar”, “özel günler”, “selamlaşma”, “törenler” ve “yarışmalar” olmak üzere sekiz alt tema ile ele alınmıştır. Ritüeller, okulun yaptığı faaliyetler (Özdemir, 2006) olarak ele alındığında yapılan bu

araştırma da okulların yaptığı faaliyetler görülmektedir. Eğitim kurumlarında ritüel olarak en çok törenlerle ilgili ifadeler yer verildiği görülmektedir. Törenleri özel günler ve anma ve kutlamalar takip etmektedir. En az gezi ve ziyaretlerle ilgili ifadeler yer verilmiştir. Törenlerle ilgili olarak ifadelerde daha çok yapılan resmi törenler, belirli gün ve haftalarda yapılan törenler ve mezuniyet törenleri kastedilmektedir. Özel günlerle ilgili ifadelerde de doğum günleri, anneler günü, okuma günleri, kadınlar günü, veda partisi, aşure günü gibi özel günlerle ilgili ifadeler yer verilmiştir. Gezi ve ziyaretlerle ilgili olarak yıl sonunda yapılan günü birlik ziyaretler kastedilmektedir. Çelik'e (2000) göre örgüt kültürü, yapılan törenler yoluyla örgüt çalışanlarına aktarılmaktadır. Bu nedenle eğitim kurumlarında yapılan törenlerin sayısının artırılması okulun kültürünün paydaşları tarafından daha iyi anlaşılmasına katkı sağlayacaktır.

Hikâyeler teması, "anılar", "başarı" ve "kuruluş" olmak üzere üç alt tema altında ele alınmıştır. Eğitim kurumlarında daha önceden yaşanmış anılar, kazanılmış başarılar ve kurumun kuruluşu ile ilgili hikâyelerle ilgili ifadeler yer verilmektedir. Hikâyeler, okulun kültürünün ve öğrencilere aşımaya çalıştığı değerlerin taşıyıcıları olarak tanımlanmaktadır (Aliyev, 2020). Peterson ve Deal (1998) okul kültürünü pozitif ve zehirli olarak ikiye ayırdıkları araştırmalarında pozitif okul kültürünün özellikleri arasında başarıların kutlandığı ve kahramanların tanıtıldığı hikâyelerin olduğundan bahsetmişlerdir. Bu nedenle araştırmamızda hikâyeler temasının anılar, kuruluş ve başarı alt temaları ile açıklanması, Peterson ve Deal'in (1998) pozitif okul kültürünün özellikleri ile örtüşmektedir. Araştırmamızda hikâyeler teması ile ilgili olarak ortaya konulan alt temaların ve belirtilen ifadelerin, Aliyev (2020) tarafından yapılan araştırmanın, hikâyelerin okulun kuruluşu ve kurucularıyla ilgili olduğu sonucu ile aynı olduğu görülmektedir.

Okul kültürünün farkına varmak, aynı zamanda, değişimi sağlamak için, belirli bir kültür hakkında bilinenler dikkate alınarak mevcut kültürün yeniden incelenmesi ve yeniden yapılandırılması anlamına da gelir (Gün ve Çağlayan, 2013). Güçlü'ye (2003) göre; hikâyeler, efsaneler, önemli olay ve kişiler örgütün geçmişini ve bugününü gelecek nesillere aktarmada köprü görevi gören önemli kültürel değerler arasındadır. Bu bağlamda araştırmada, kültürün temel öğelerinden yola çıkılarak eğitim kurumlarında görev yapan öğretmen ve yöneticilerin algılarına göre, kültürel öğelerin eğitim kurumlarına yansımaları ile ilgili bir perspektif ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Eğitim kurumlarında kahramanlar olarak daha çok okul yöneticileri olarak görülürken bunun yanında öğretmenleri, öğrencileri, okul çalışanlarını, memurlar, hizmetliler, velileri ya da kurucularını veya kurumuna ismini veren kişileri kahraman olarak gören ifadeler de rastlanılmıştır. Kahramanlar; örgüt içerisinde, örgüt üyelerinin örgütün amaçları doğrultusunda hareket etmelerinde kontrol aracı olarak kullanılabilir (Balci, 2014). Eğitim kurumlarında, okulun paydaşlarının kahraman olarak görülmesi okulun amaçlarının gerçekleşmesi açısından önemlidir.

Okul müdürleri, okul kültürünü oluştururken önce kültürü, kültürün tarihini öğrenmeli; ikinci olarak kültürü oluşturan temel değerleri belirlemeli, sonra olumlu kültür unsurlarını kullanarak olumsuz kültür unsurlarını azaltmaya çalışmalıdır (Özdemir, 2006). Sonuç olarak bu tür çalışmaların artması güçlü, üretken, başarılı ve yenilikçi okul yapılarının oluşturulabilmesine okul kültürünün nasıl yardımcı olabileceğini ortaya koyması açısından gerekli görülmektedir. Bir okulda kültür oluşturabilmede en etkili olan şey okul liderlerinin rolüdür (Deal ve Peterson, 2016). Okul liderlerinin sözleri, sözlü olmayan davranışları, eylemleri, kahramanlıkları ve başarıları okul kültürünün şekillenmesinde başrol oynamaktadır. Yapılan araştırmada okul yöneticilerinin kahramanlar olarak görülmeleri bu görüş ile örtüşmektedir. Ancak eğitim kurumlarında öğrenmeye açık, işbirlikçi, sevgi

ve saygı temelli kültürel bir yapı oluşturmada paydaşların tamamının katılımı önem arz etmektedir. Bu anlamda araştırmanın bulguları arasında yer alan okullarda kahramanlar olarak yöneticilerin, öğretmenlerin, çalışanların, hayırsever iş adamların ve velilerin görülmesi okul kültürünün çok yönlülüğüne işaret etmektedir.

Efsaneler, Aslan vd'ne (2009) göre, örgütün geçmişine yönelik olayların biraz da abartılarak anlatılması şeklinde ifade edilmektedir. Bu araştırma da efsane olarak belirtilen ifadeler okul içerisinde yaşanan disiplin işlemleri, çalışanlar, okul yöneticileri ve öğrenciler arasında yaşanan olaylarla ilgilidir. Bu araştırmada efsane olarak değerlendirilen ifadeler, geçmişe yönelik yaşanan olaylarla ilgili olduğu gibi okul içerisindeki söylentilerden oluşan efsanelere de yer verilmiştir. Bunların yanında başarılı öğrenciler veya yöneticiler de efsane olarak nitelendirilmiştir. Aslan vd (2009) tarafından yapılan araştırma da, araştırmaya katılan öğretmenlerin tamamının örgüt içi efsanelerden habersiz oldukları sonucuna varılmıştır. Yapılan bu araştırma da katılımcıların çok da geçmişe yönelik olmamasına rağmen okul içerisinde ki efsanelerden haberdar oldukları tespit edilmiştir.

Arslan vd. (2005), okul müdürlerinin kültür oluşturmada çok da etkili liderlik yapamadıklarını belirtmişlerdir. Bu durumun ekonomik, politik ya da mevzuat açısından farklı nedenleri olabilir. Bu araştırma, Türkiye'nin farklı illerinde görev yapmakta olan 151 katılımcı ile düzenlenmiş bir sınırlılığa sahiptir. Bu araştırmadan elde edilen bulgulardan yola çıkılarak daha derinlemesine bir araştırma yapılması ve okul yöneticilerine yönelik olarak da kültürel öğeler, kültürel öğelerin kurumlara yansımaları ve kültürel liderlik ile ilgili seminerler düzenlenmesi önerilmektedir.

Eğitim bir kültürlenme sürecidir (Özkan, 2006). Kültürlenme, Şahin'e (2019) göre, öğrenilen, öğretilen ve zamanla içselleştirilen duygu, düşünce ve davranışlar bütünüdür. Eğitim kurumlarında öğrenilen, öğretilen ve iş birliği içerisinde yapılan faaliyetlerin ve programların kültürel değerlerle bezenmesi gerekir. Değerler eğitimi, karakter eğitimi gibi eğitim programlarının yerine eğitimin kendisi bir değer olduğu için kültürel değerlere uygun bir şekilde eğitim programlarının düzenlenmesi bu araştırmanın sonucunda politika yapıcılara önerilmektedir.

Bu araştırmada ortaya çıkan genel sonuca göre kültürel öğelerin eğitim kurumlarına yansımaları oldukça fazla ve çok boyutludur. Bu noktada yönetici ve öğretmenlerin okul kültürü konusuna daha geniş bir perspektiften bakabilmeleri sağlanmalıdır. Okul yöneticileri ve öğretmenlerin okul ve sınıf kültürünü başarılı olarak yönetebilmeleri için gerekli olan yeterlik ve yetkinlik düzeyinin artırılması sağlanmalıdır. Eğitim kurumlarında törenlerin sayılarının artırılması, okulun anlaşılması açısından açık bir sistem olmanın gereğidir. Törenlerin, ritüellerin, seremonilerin, sloganların vs. daha çok kitle ile buluşturulması gerekmektedir. Okul binalarının mimari yapılarının kültürel öğelere göre dizayn edilmesi, okul içerisindeki kültürel öğelerle zenginleştirilmesinin yanında bakanlıklar arası bir koordinasyon ile kültürel öğelerin eğitim kurumlarına yansımaları desteklenmelidir.

Kaynaklar

Açıklar, N. (2021). *Okul yöneticilerinin liderlik stilleri ile okul kültürü ilişkisine yönelik öğretmen algıları*. Yüksek Lisans Tezi. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli.

- Akgündüz, D., Aydeniz, M., Çakmakçı, G., Çavaş, B., Çorlu, M. S., Öner, T. ve Özdemir, S. (2015). *STEM eğitimi Türkiye raporu*. https://www.teknolojidekadin.org/user_files/files/1552897300_STEM_E%C4%9Fitimi_T%C3%BCrkiye_Raporu.pdf sayfasından erişilmiştir.
- Aliyev, B. (2020). *Okul kültürü üzerine yönetici ve öğretmen görüşlerinin nitel bir analizi: Bakü örneği*. Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Altunışık, R., Coşkun, R., Bayraktaroğlu, S. ve Yıldırım, E. (2010). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri: SPSS uygulamalı*. Adapazarı: Sakarya.
- Anderson, C. S. (1982). The search for school climate: A review of the research. *Review of Educational Research*, 52(3), 368-420. <https://doi.org/10.3102/00346543052003368>.
- Ankaralhoğlu, S. (2020). *Farklı okul kademelerinde görev yapan öğretmen algılarına göre yöneticilerin ruhsal liderlik stiline okul kültürüne etkisi*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Arslan, H., Kuru, M. ve Satıcı, A. (2005). İlköğretim ve ortaöğretim okullarındaki örgüt kültürünün karşılaştırılması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 44(44), 449-472.
- Arslanargun, E. (2007). Okul aile iş birliği ve öğrenci başarısı üzerine bir tarama çalışması. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 18, 119-135.
- Aslan, D. (2008). *Liselerde örgüt kültürü (Sincan örneği)*. Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Aslan, M., Özer, N. ve Ağroğlu, A. B. (2009). Okul kültürüne ilişkin yönetici ve öğretmen görüşleri: Nitel bir araştırma. *Elementary Education Online*, 8(1), 268-281.
- Balcı, A. (2014). *Etkili okul ve okul geliştirme (7. Baskı)*. Ankara: Pegem Akademi.
- Barth, R. S. (2002). The culture builder. *Educational Leadership*, 59(8), 6-11.
- Bolman Lee, G. ve Deal, T. E. (2013). *Reframing organizations: artistry, choice and leadership*: San Francisco, CA: Jossey-Bass.
- Bulach, C. R. (2001). A 4-step process for identifying and reshaping school culture. *Principal Leadership*, 1(8), 48-51.
- California Department Of Education. (2018). *Positive school climate: A hallmark of academically successful schools*. https://data.calschls.org/resources/S3factsheet6_positiveclimate_20130904.pdf sayfasından erişilmiştir.
- Chen, G., ve Weikart, L. A. (2008). Student background, school climate, school disorder, and student achievement: An empirical study of new york city's middle schools. *Journal of School Violence*, 7(4), 3-20. <http://doi:10.1080/15388220801973813>.
- Cheng, Y. C. (1993). Profiles of organizational culture and effective schools. *School Effectiveness And School Improvement*, 4(2), 85-110. <https://doi.org/10.1080/0924345930040201>.
- Chiang, L. H. (2003). *Shaping positive school culture: Judgments of school administrators*. Paper presented at the Mid-Western Educational Research Association. Columbus, OH.
- Çelik, V. (2000). *Okul kültürü ve yönetimi (2. Baskı)*. Ankara: Pegem.

- Çelikten, M. (2006). Kültür ve öğretmen metaforları. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(21), 269-283.
- Çetin, M. Ö. (1999). Okul yöneticileri ve öğretmenlere göre örgüt kültürü. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 11(11), 247-264.
- Deal, T. E. ve Peterson, K. D. (2016). *Shaping school culture*: John Wiley ve Sons.
- DuFour, R. (2007). Professional learning communities: A bandwagon, an idea worth considering, or our best hope for high levels of learning? *Middle School Journal*, 39(1), 4-8. <https://doi.org/10.1080/00940771.2007.11461607>.
- Ediger, M. (1997). Improving the school culture. *Education*, 118(1), 36-41.
- Esinbay, E. (2008). *İlköğretim okullarında örgüt kültürü (Balıkesir ili örneği)*. Yüksek Lisans Tezi. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.
- Faster, D., ve Lopez, D. (2013). School climate measurement and analysis: National school climate center. *ERIC*. <https://eric.ed.gov/?id=ED573678> adresinden erişilmiştir.
- Fullan, M. (2001). *Leading in a culture of change*. San Francisco, CA: Jossey Bass.
- Göldağ, B. (2015). *Orta öğretim kurumlarında okul kültürü yoluyla değerler eğitimi (Malatya ili örneği)*. Doktora Tezi. İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Güçlü, N. (2003). Okul kültürü. *Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6, 147-159.
- Gün, B. ve Çağlayan, E. (2013). Implications from the diagnosis of a school culture at a higher education institution. *Turkish Online Journal of Qualitative Inquiry*, 4(1), 47-59.
- Kruse, S. D. ve Louis, K. S. (1997). Teacher teaming in middle schools: Dilemmas for a schoolwide community. *Educational Administration Quarterly*, 33(3), 261-289. <https://doi.org/10.1177/0013161X97033003002>.
- Kurt, T. (2006). Eğitim yönetiminde yerelleşme eğilimi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 14(1), 61-72.
- Leithwood, K., Leonard, L. ve Sharratt, L. (1998). Conditions fostering organizational learning in schools. *Educational Administration Quarterly*, 34(2), 243-276. <https://doi.org/10.1177/0013161X98034002005>.
- Leithwood, K., Louis, K. S., Anderson, S. ve Wahlstrom, K. (2004). How leadership influences student learning. *Review of Research*. Wallace Foundation.
- Levine, D. U. ve Lezotte, L. W. (1990). Unusually effective schools: A review and analysis of research and practice. *ERIC*. <https://eric.ed.gov/?id=ED330032> sayfasından erişilmiştir.
- McGraw III, H. (2003). Creating the culture. *American School Board Journal*, 190(4), 40-43. <https://eric.ed.gov/?id=EJ664361> sayfasından erişilmiştir.
- Miles, M. B. ve Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. London: Sage.
- Nişancı, Z. N. (2012). Toplumsal kültür-örgüt kültürü ilişkisi ve yönetim üzerine yansımaları. *Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi*, 1(1), 1279-1293.
- Oğulluk, H. (2010). *Ortaöğretim kurumlarında örgüt kültürü (Tokat ili örneği)*. Yüksek Lisans Tezi. Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Tokat.

- Özdemir, A. (2006). Okul kültürünün oluşturulması ve çevreye tanıtılmasında okul müdürlerinden beklenen ve onlarda gözlenen davranışlar. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4(4), 411-436.
- Özdemir, S. (2012). İlköğretim okullarında okul kültürü ile örgütsel sağlık arasındaki ilişki. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 4(4), 599-620.
- Özkan, H. H. (2006). Popüler kültür ve eğitim. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 14(1), 29-38.
- Patton, M. Q. (2014). *Qualitative research ve evaluation methods: Integrating theory and practice*: Sage. <https://study.sagepub.com/patton4e> sayfasından erişilmiştir.
- Peterson, K. D. (2002). Positive or negative. *Journal of Staff Development*, 23(3), 10-15.
- Peterson, K. D. ve Deal, T. E. (1998). How leaders influence the culture of schools. *Educational Leadership*, 56, 28-31.
- Schein, E. H. (2010). *Organizational culture and leadership* (2. Baskı), Hoboken: John Wiley ve Sons.
- Seale, C. (1999). *The quality of qualitative research*. London: Sage.
- Spencer-Oatey, H. (2012). What is culture?A compilation of quotations. *GlobalPAD Core Concepts*, <http://www.warwick.ac.uk/globalpadintercultural>. sayfasından erişilmiştir.
- Şahin, M. (2019). Kültür değişimleri ve eğitim. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 5(3), 458-466.
- Şişman, M. (2006). Eğitimde demokrasi ve sosyal adalet: Türkiye eğitim sisteminin değişmeyen miti. *Türk Eğitim Sisteminde Yeni Paradigma Arayışları Bildiriler Kitabı*, 4-5.
- Şişman, M. (2007). *Örgütler ve kültürler: örgüt kültürü*. Ankara: Pegem.
- Şişman, M., ve Turan, S. (2003). Eğitimde yerelleşme ve demokratikleşme çabaları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 34(34), 300-315.
- Taneri, P. (2014). Üniversite öğrencilerinin demokrasinin eğitime yansımaları hakkındaki görüşleri (Çankırı Karatekin Üniversitesi). *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(2), 12-27.
- Taylor, R. T. ve Williams, R. D. (2001). Accountability: Threat or target? *School Administrator*, 58(6), 30-33.
- Tschannen-Moran, M. (2014). *Trust matters: Leadership for successful schools*: John Wiley ve Sons.
- Uzun, D. (2007). *Örgüt kültürünün bilgi yönetim sürecine ve örgütsel performansa etkisi: beş yıldızlı otel işletmelerinde bir uygulama*. Doktora Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Voight, A., Austin, G. ve Hanson, T. (2013). A climate for academic success: How school climate distinguishes schools that are beating the achievement odds. *California Comprehensive Center at WestEd*.
- Waters, J. T., Marzano, R. J., ve McNulty, B. (2004). Leadership that sparks learning. *Educational Leadership*, 61(7), 48.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin

Yazarların Katkı Oranı Beyanı

Araştırmanın planlanması, verilerin toplanması ve analiz süreçlerine her iki yazar da aktif olarak katılmış olup makalenin hazırlanması, raporlaştırılması ve yayım sürecinin takibi ikinci yazar danışmanlığında birinci yazar tarafından gerçekleştirilmiştir.

Destek ve Teşekkür Beyanı

Bu araştırma da herhangi bir kurum, kuruluş veya kişiden destek alınmamıştır.

Çatışma Beyanı

Araştırmacıların araştırma ile ilgili diğer kişi ve kurumlarla herhangi bir kişisel ve finansal çıkar çatışması söz konusu değildir.

Etik Bildirim

Bu araştırma araştırmacılarından birinci yazarın görev yaptığı kurum olan Yozgat Bozok Üniversitesi Etik komisyonunun 20.10.2021 tarihli ve 26/13 sayılı onayı ile gerçekleştirilmiştir.